

**Kauniaisten kaupungin
tarkastuslautakunnan
arviointikertomus
vuodelta 2015**

**Kauniaisten kaupunki
Grankulla stad**

Sisällys

1.	Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tehtävät	3
2.	Edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen havaintojen ja kehittämissuositusten seuranta	4
3.	Taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi	5
4.	Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi	8
5.	Muita havaintoja	9
5.1	Yleishallinto	9
5.2	Sosiaali- ja terveystoimi	10
5.3	Yhdyskuntatoimi	11
5.4	Sivistystoimi	11
6.	Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle	18
7.	Yhteenveto	19
8.	Allekirjoitukset	20

Liitteet

Liite 1 Tavoitteiden toteutuminen

Liite 2 Taloudellisten tunnuslukujen kehitys

Liite 3 Nuorisotakuun toteutuminen ja vaikuttavuus pääkaupunkiseudun kaupungeissa

1. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tehtävät

Kaupunginvaltuusto asetti 28.1.2013 kuntalain mukaisesti tarkastuslautakunnan valtuustokaudelle 2013 – 2016 hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten.

Tarkastuslautakunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninä ovat vuoden 2015 arviointityössä olleet:

Jäsenet

Heikki Kurkela, puheenjohtaja

Veronica Fellman, varapuheenjohtaja

Pirkko Jääskeläinen

Pekka Kuvaja

Guy Willman

Varajäsenet

Pekka Herkama

Clara Palmgren

Erkki Karimaa

Eva Lönnblad

Erik Cronstedt

Tarkastuslautakunnan päätöksenteko on tapahtunut puheenjohtajan esityksestä. Erkki Karimaa on Pirkko Jääskeläisen varajäsenenä osallistunut vuoden 2015 kokouksiin ja arviointityöhön. Tarkastuslautakunnan pöytäkirjanpitäjänä on toiminut JHT, KHT Outi Koskinen PwC Julkistarkastus Oy:stä.

Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole osallistuneet sen toimialan tai lautakunnan arviointiin, jonka varsinaisia jäseniä he ovat.

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain mukaisesti valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on huolehtia kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastusten yhteen sovittamisesta. Mikäli kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä.

Kuntalaki on vuoden 2015 aikana muuttunut, joka on huomioitu tarkastuslautakunnan arviointityössä.

Tarkastuslautakunnan vuoden 2015 arviointityö

Tarkastuslautakunta toteutti vuoden 2015 arvioinnin valtuustokaudelle 2013 – 2016 laatimansa arviointisuunnitelman ja arviointityöohjelmansa mukaisesti. Arvioinnin painopistealueena vuonna 2015 oli sivistystoimi.

Tarkastuslautakunnan arviointityö on perustunut kaupungin tilinpäätökseen 2015 sekä talousarvioon 2015 ja taloussuunnitelmaan 2015 – 2017. Lisäksi tarkastuslautakunta on perehtynyt henkilöstökertomukseen 2015, kaupunginhallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoihin sekä muihin suunnitelmiin ja selvityksiin. Tarkastuslautakunta on kokouksissaan kuullut kaupungin viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2015 arviointityöhön liittyen 11 kertaa. Tarkastuslautakunta on kokouksissaan perehtynyt sivistystoimen toimintaan kuulemalla kokouksissaan sivistystoimenjohtajaa, kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikköä ja opettajien päaluottamusmiestä sekä pyytämällä kirjallisia selvityksiä toiminnasta. Lisäksi kokouksissa on ollut kutsuttuna kaupunginjohtaja, sosiaali- ja terveysjohtaja, ylilääkäri, talousjohtaja,

rakennuttajapäällikkö, kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä nuorisovaltuuston jäseniä, jotka ovat antaneet selvityksiä hallintoon ja talouteen liittyvistä asioista omilta vastuualueiltaan. Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja on osallistunut pääkaupunkiseudun tarkastuslautakuntien yhteiseen arviointiin: Nuorisotakuun toteutuminen ja vaikuttavuus Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa, mistä on yhteenveto liitteenä 3.

Tarkastuslautakunta on kehittänyt omaa toimintaansa ja järjestänyt yhteisen kokouksen Sipoon kunnan tarkastuslautakunnan kanssa. Tässä kokouksessa perehdyttiin kuntalain keskeisiin muutoksiin tarkastuslautakunnan tehtävien näkökulmasta sekä käytiin keskustelua tarkastuslautakunnan toiminnasta, hyvistä käytännöistä ja haasteista. Lisäksi tarkastuslautakunta on osallistunut pääkaupunkiseudun tarkastuslautakuntien yhteiseen seminaariin Helsingissä.

Tilintarkastus

Tarkastuslautakunta järjesti tarjouskilpailun ja valmisti tilintarkastuspalveluita koskevan hankinnan tilikaudelle 2015 – 2018 kaupunginvaltuuston päätettäväksi. Kaupunginvaltuusto päätti 8.6.2015 valita tarkastuslautakunnan esityksen mukaisesti tilintarkastusyhteisöksi PwC Julkistarkastus Oy:n. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Outi Koskinen.

Tilintarkastus on suoritettu julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Tilintarkastaja on esittänyt tarkastuslautakunnalle tilintarkastussuunnitelman 2015 – 2018 ja tilintarkastusohjelman 2015. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelman toteutumisesta.

Tilintarkastaja on antanut tarkastuslautakunnalle vuoden 2015 tilintarkastuksesta kaksi kirjallista raporttia. Nämä raportit on lisäksi toimitettu kaupunginjohtajalle ja talousjohtajalle. Tarkastuslautakunta suosittelee, että raporteissa esitetyt havainnot huomioidaan ja ne johtavat tarvittaviin toimenpiteisiin.

2. Edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen havaintojen ja kehittämisehdotusten seuranta

Arviointikertomuksessaan vuodelta 2014 tarkastuslautakunta totesi, että valtuusto oli asettanut talousarviovuoden tavoitteiksi pitkän aikavälin kehittämistoimenpiteitä. Vastineessaan kaupunginhallitus esitti syitä siihen, miksi ei ole asetettu mitattavia tavoitteita talousarviovuodelle. Kaupunginhallitus ei esittänyt perusteluja, miksi tavoitteita ei ole asetettu varsinaiselle toiminnalle vaan pääosin kehittämiselle.

Talousarviossa 2015, kuten aikaisempinakin vuosina, asetetut tavoitteet eivät ole suoraan kuntalain tarkoittamia toiminnan tavoitteita vuoden varsinaiselle toiminnalle, toisin sanoen palvelujen tuottamiselle ja kaupungin infrastruktuurin rakentamiselle ja ylläpidolle.

Tarkastuslautakunta kiittää toimialoja tilinpäätöksessä esitetystä arviointia mahdollistavista tiedoista. Jatkossa tulosityksiköiden tavoitteet ja toteutumat tulisi paremmin kytkeä valtuustoon nähden sitoviin toiminnan tavoitteisiin. Vuoden 2016 talousarviovalmistelussa on jo asetettu selviä valtuustoon nähden sitovia, mitattavia toiminnan tavoitteita.

Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen itsearviointimenettelyn jatkokehittämistä ja sen ulottamista myös lautakuntien työskentelyyn. Itsearvioinnissa toiminnan ja prosessien tuloksellisuuden sekä määrällisen toteuman lisäksi toimialojen tulisi myös arvioida toiminnan tarkoituksenmukaisuutta, palvelujen saatavuutta sekä vaikuttavuutta kuntayhteisöön, asukkaisiin ja fyysiseen ympäristöön.

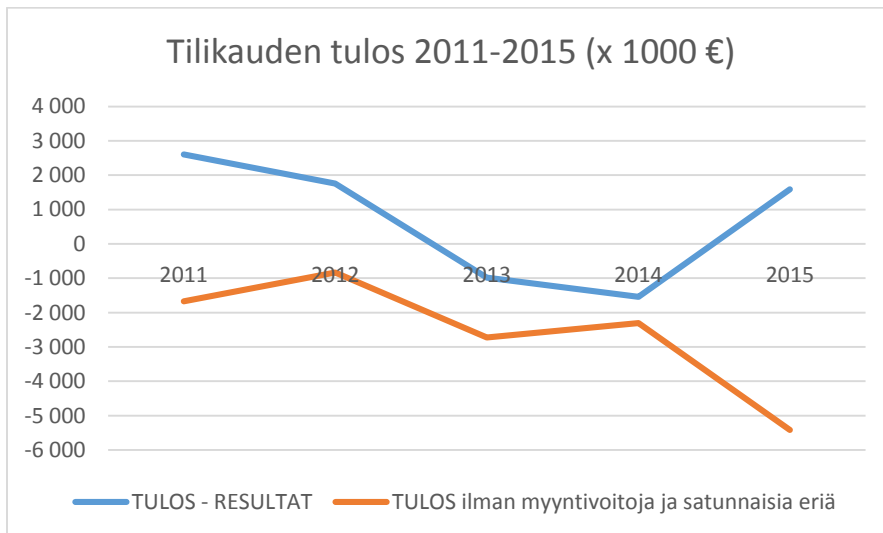
Tulosyksiköiden tulisi edelleen kehittää omalle varsinaiselle toiminnalleen mittareita ja asettaa niiden avulla vuositavoitteita. Näistä keskeisimmät tavoitteet tulisi nostaa valtuustoon nähden sitoviksi toiminnan tavoitteiksi. Toiminnan tavoitteiden asettamisesta löytyy hyviä esimerkkejä (ks. Kuntaliiton talousarviosuositus).

3. Taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

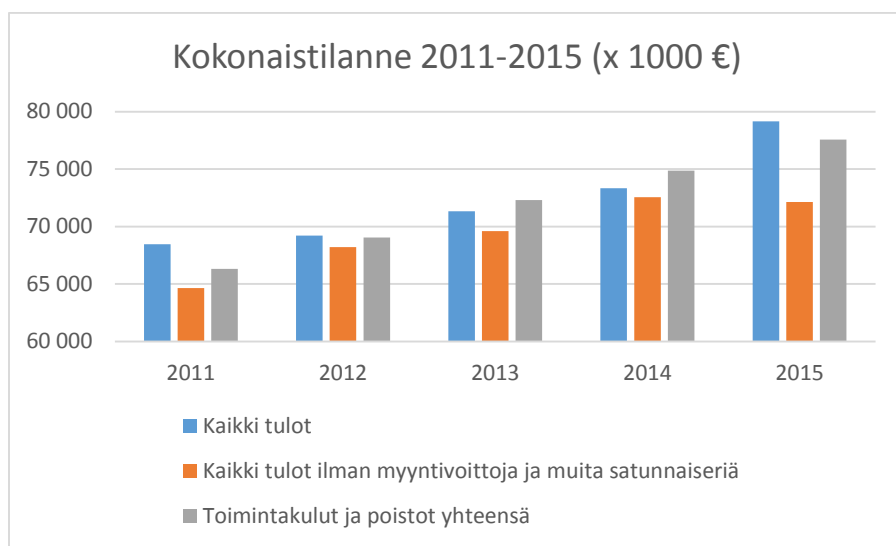
Kaupungin taloudelliset tavoitteet asetetaan vuosibudjetissa ja niiden toteutumista arvioidaan vuositilinpäätöksen perusteella.

Kuten vuoden 2015 tilinpäätöksen budjettivertailusta ilmenee, ovat käyttötalouden useat vuositavoitteet saavutettu, kun huomioidaan vuoden aikana myönnettyt lisämäärärahat. Tarkastuslautakunta haluaa kuitenkin nostaa esille erityisesti viisi tilinpäätöksestä ilmenevää seikkaa, jotka lautakunnan mielestä ovat omiaan horjuttamaan kaupungin taloudellista tasapainoa:

- Kaupungin tulos ilman poikkeuksellisia tuloeriä oli alijäämäinen sekä 2015 ja jo vuodesta 2009 lähtien (KUVA 1).
- Kaupungin saamat valtionosuudet ovat viimeisimmän viiden vuoden aikana vähentyneet merkittävästi ja olivat vuonna 2015 enää vain +0,3 miljoonaa euroa.
- Sosiaali- ja terveystoimialan sitovassa toimintakatteessa on, kuten myöskin 2014, tapahtunut 7,5 prosentin kasvu. Asukaskohtainen kustannus on Kauniiaisissa kuitenkin edelleen alle Suomen keskimääräisen kustannuksen (KUVA 3).
- Tarkastuslautakunta toteaa tyydytyksellä, että menojen kasvu on pysähtynyt ja että myös sitovat toimintakatteet ovat alittuneet sivistystoimessa, yhdyskuntatoimessa ja yleishallinnossa. Useilla tulosyksiköillä Kauniainen on kuitenkin asukaskohtaisissa kustannuksissa merkittävästi yli Suomen keskimääräisen.
- Toimintakulujen kasvu on jatkunut suurempana kuin tulojen kasvu ilman satunnaisia myyntivoittoja ja muita satunnaiseriä (KUVA 2).

KUVA 1: Tilikauden tulos sekä tulos ilman myyntivoittoja ja satunnaiseriä vuosina 2011 - 2015.

KUVA 2: Tilikauden kokonaistilanne 2011 – 2015

Vuoden 2015 tilinpäätöksen osoittama tulos on 1,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen merkittävistä, noin 7 milj. euron kiinteistöjen myyntivoitoista johtuen. Kaupungin tulos on viisi vuotta peräkkäin ollut alijäämäinen kun tuloslaskelman osoittama tulos oikaistaan tilapäisillä tuloerillä. Tällä tavalla laskettu normaalin toiminnan alijäämä on viideltä vuodelta yhteenlaskettuna lähes 13 miljoonaa euroa.

€ 1 000	2011	2012	2013	2014	2015
Tilinpäätöksen tulos	2 607	1 752	-985	-1 538	1 590
Poikkeukselliset tuloerät	-4 278	-2 589	-1 736	-760	-7 006
Oikaistu tulos	-1 671	-837	-2 721	-2 298	-5 416

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tämä osoittaa, että toimintamenot eivät ole tasapainossa verotulojen ja toimintatulojen kanssa. Tämä on huolestuttava kehitys, joka ei voi jatkua ja edellyttää sopeutustoimenpiteitä.

Valtionosuusjärjestelmän muutosten johdosta kaupungin saamat valtionosuudet ovat viidessä vuodessa vähentyneet noin neljästä miljoonasta lähes nollaan, ja lisäksi odotettavissa on että tämä tuloerä muuttuu tulevina vuosina nettomenoksi. Kaupungin muille kunnille maksama tasaus (12 miljoonaa euroa vuonna 2015) on merkittävä ja kasvava rahamäärä kaupungin taloudessa, joskin se on pysynyt samalla tasolla suhteessa verotuloihin. Siitä huolimatta valtionosuuksien väheneminen on syönyt valtaosan verotulojen kasvusta. Valtionosuusjärjestelmän odotettua nopeampi muutos on syytä huomioida suunniteltaessa kaupungin taloutta pidemmällä aikavälillä.

€ 1 000	2011	2012	2013	2014	2015
Valtionosuudet ennen tasausta	13 676	14 417	14 626	13 932	12 374
Tasaukset	-10 647	-10 667	-11 514	-11 814	-12 049
Tilitetyt valtionosuudet	3 029	3 750	3 112	2 119	325
Tasaukset verotuloista	20,30 %	19,70 %	20,60 %	20,00 %	20,10 %

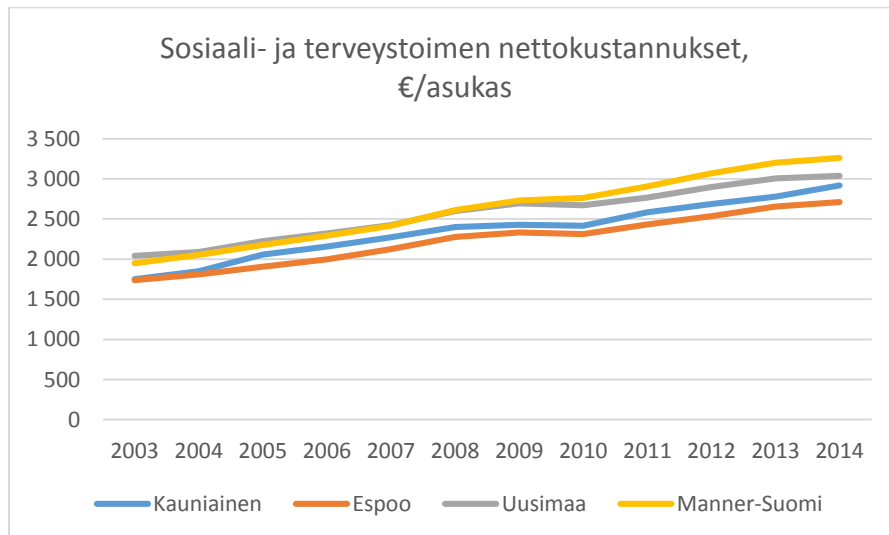
Liitteessä 2 on esitetty kuvina taloudellisten tunnuslukujen kehitys kuten verotulot ja valtionosuudet 2011 - 2015, käyttötalouden valtionosuudet euroa/asukas 2011 - 2015, käyttötalouden toimintakulut 2006 - 2015, yleishallinnon nettokustannukset, euroa / asukas 2003 - 2014, toimintakulujen jakauma vuosilta 2011 - 2015, opetus- ja kulttuuritoimen nettokustannukset, euroa / asukas 2003 - 2014, yhdyskuntatoimen nettokustannukset euroa/asukas 2003 - 2014 sekä omavaraisuusprosentti 2003 - 2014.

Tarkastuslautakunta haluaa edelleen kiinnittää huomiota, että palvelutason säilyttäminen nykyisellä tasolla asettaa paineita verotulojen kasvattamiselle ja/tai palvelurakenteiden muutoksille sekä palveluiden taloudellisuuden ja vaikuttavuuden edelleen kehittämiseksi.

Sosiaali- ja terveystoimessa ja erityisesti erikoissairaanhoidon tulosyksikössä menot ovat jälleen kasvaneet merkittävästi. Erikoissairaanhoidon lähetteen/toimenpiteiden määrä on kasvanut kulujen suhteessa. Myös sosiaalipalveluissa ja vanhuspalveluissa esiintyy merkittävää menojen kasvua (12,8 % ja 5,0 %), johon osittain vaikuttanee väestön kasvu ja ikääntyminen. Menot tosin perustuvat sitoviin lakisääteisiin velvoitteisiin ja tapausten ennakoitavuus on tietenkin mahdotonta. Erikoissairaanhoidon osalta tuli jälleen yllättävä lisälasku joulukuussa, josta syystä myös muutettu talousarvio ylittyi.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunki voisi HUS:n kanssa edelleen kehittää mekanisme, jolla Kauniaisiin kohdistuvat menot olisivat potilasmäärien perusteella paremmin ennakoitavissa ja aikaisemmassa vaiheessa.

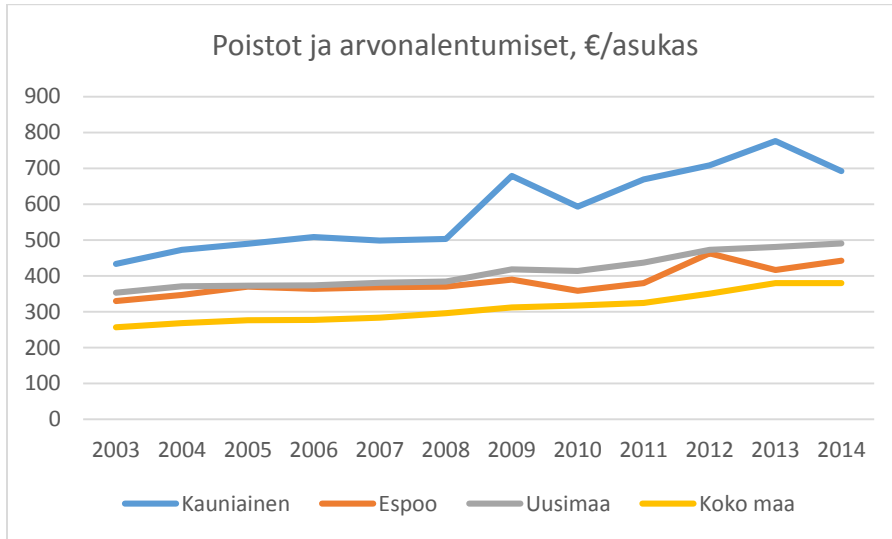
€ 1 000	2011	2012	2013	2014	2015
Sote-toimialan kate	21 501	22 163	23 467	25 233	27 126
Muutos edelliseen vuoteen		3,1 %	5,9 %	7,5 %	7,5 %
Erikoissairaanhoidon menot	6 708	7 051	7 703	8 373	9 007
Muutos edelliseen vuoteen		5,1 %	9,2 %	8,7 %	7,6 %

KUVA 3: Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset euroa/asukas 2003 – 2014

Rahavirrat ja investoinnit

Tilikaudella vuosikate ja omaisuuden myyntitulot ovat riittäneet kattamaan alhaisiksi jääneitä investointeja sekä riittänyt korollisen lainan poismaksuun. Lisäksi kaupungin kassavarat kasvoivat hiukan. Kauden investointimenot 5,8 miljoonaa euroa jäivät huomattavasti vuositavoitteesta (13,8 milj. euroa) johtuen pääasiassa Villa Bredan laajennushankkeen ja kaupungintalon saneeraushankkeen siirtymisestä. Liikenneväylien ja talojen ylläpitoinvestoinnit toteutuivat tavoitteiden mukaisesti. Poistojen määrällä arvioituna investoinnit Kauniaisissa ovat merkittävästi yli keskimääräisen tason Suomessa (KUVA 4).

KUVA 4: Poistot ja arvonalentumiset euroa/asukas 2003 - 2014

Tase ja taloudellinen asema

Kaupungin tase on edelleen vahva ja omavaraisuusaste 90 % on erinomainen. Kaupunkikonsernin taseen loppusumma on pysynyt ennallaan, 125 miljoonaa euroa, ja omavaraisuusaste 72 % on hyvällä tasolla. Kaupungin osuus tytäryhtiöiden ja kuntayhtymien korollisesta velasta on 20,4 miljoonaa euroa.

4. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Vuoden 2015 talousarviossa on esitetty valtuustokauden kehittämisstrategiaan liittyviä kehittämistoimenpiteitä, kuten aiempina vuosina. Useita kehittämistoimenpiteitä on kyllä toteutettu eri toimialoilla. Varsinaisen toiminnan tavoitteita ei ole kaikilta osin asetettu kuntalain tarkoittamalla tavalla.

Arviointikertomuksen kohdassa 2 tarkastuslautakunta esitti suosituksensa tarvittaville toimenpiteille.

Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta 2015

Oheisena esitetään yhteenveto tarkastuslautakunnan arvioista kaupungin kehittämisstrategian toimenpiteiden (tavoitteiden) toteutumisesta vuonna 2015. Liitteessä 1 on esitetty yksityiskohtaisempi toimenpiteiden toteutumisen arviointi.

Strateginen tavoite

Tarkastuslautakunnan arviointi toteutumisesta

1. Varmistetaan mahdollisuus kohtuuhintaiseen asumiseen	●
2. Ikääntyvien toimintakyvyn edistäminen	●
3. Kaupunkiympäristön ja keskustan viihtyisyyden kehittäminen	●
4. Koulut ja päiväkodit ovat metropolialueen edelläkävijöitä	●
5. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen	●
6. Elävän kaksikielisyyden vahvistaminen	●
7. Talouden ja hallinnon kehittäminen	●
8. Kaupunkikonsernin tavoitteet	●

● = tavoite on toteutunut ● = tavoite on osittain toteutunut ● = tavoite ei ole toteutunut

5. Muita havaintoja

5.1 Yleishallinto

Vuosina 2014 ja 2015 tehtyjä valtuustoaloitteita jäi käsittelemättä ja siirtyi vuodelle 2016 yhteensä 10 kpl.

Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään huomiota valtuustoaloitteiden nopeampaan käsittelyyn.

Poikkihallinnollinen työ on edennyt esimerkiksi koskien työttömien tilannetta sekä suurissa investointiprojekteissa.

Tarkastuslautakunta pyytää tekemänsä arvioinnin perusteella edelleen kiinnittämään erityistä huomiota toimialojen välisen yhteistyön lisäämiseen.

Tietohallintostrategiaan vuodelle 2013 - 2016 tehtiin tilannekatsaus vuonna 2015. Talousarvion ja taloussuunnitelman laadintaohjeet vuosille 2016 - 2018 sekä niiden taustaselvitykset ovat olleet omiaan parantamaan toimialakohtaista budjetointia sekä lisäämään talouden läpinäkyvyyttä.

Kauniaisten kaksikielisyysohjelma 2015 - 2017

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Kauniaisten kaksikielisyysohjelman 27.4.2015. Siinä panostetaan kaupungin strategian mukaisesti elävään kaksikieliseen kuntaan. Kaksikielisyyttä pitää taata molempien kielten, suomen ja ruotsin suhteen siten, että kaupunkilainen saa palvelut omalla äidinkielellään. Maahanmuuttajien kielten integroimisstrategista tilannetta on syytä erityisesti tarkastella. Kauniaisten asemaa pääkaupunkiseudun suhteellisesti kaksikielisimpänä kuntana kannattaa vaalia ja pitää siitä kiinni.

Tarkastuslautakunta pyytää tekemänsä arvioinnin perusteella kiinnittämään huomiota kaksikielisyysohjelman toteuttamiseen ja sen seurantaan.

5.2 Sosiaali- ja terveystoimi

Sosiaali- ja terveystoimen toimintaedellytyksiin Kauniaisissa heijastui valtakunnan tilanne ja useat muutokset lainsäädännössä. Kaunიაisten strategiaan kuuluu laadukkaan sosiaali-, erikoissairaanhoido- ja terveydenhuollon ylläpitäminen kuntalaisilleen.

Liitteessä 2 on esitetty kuvina esimerkiksi asukaskohtaisten kustannusten kehitystä sosiaali- ja terveystoimessa lastensuojelun, toimeentulotuen, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon osalta.

Vuonna 2015 Kaunიაisten terveydenhuollon asiakkaisiksi on vuonna 2014 voimaan tulleen terveydenhuoltolain nojalla ilmoittautunut yhteensä 210 ulkokuntalaista asiakasta, vuonna 2014 yhteensä 639 ulkokuntalaista asiakasta, yhteensä 849. Tarkastusvuonna kaiken kaikkiaan 10 kaunიაislaista (31 vuonna 2014) oli muuttanut terveyspalvelunsa muualle.

Asiakasmäärän kasvu on vaikuttanut henkilökunnan työmäärään. Valtuusto on 8.6.2015 päättänyt myöntää lisämäärärahan lisähenkilökunnan palkkaamiseen. Osittain virkoja ei ole pystytty täyttämään budjetin määräämissä kehyksissä, mikä on näkynyt sosiaali- ja terveystoimen osittaisessa työn kuormittumisessa.

Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö on oireillut Kaunიაisten terveyskeskuksessa, jota ruvettiin saneeraamaan vuonna 2015. Väliaikaiset tilat löydettiin Villa Bredasta. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön poissaolot ovat olleet hieman muiden toimialojen henkilöstön poissaoloja suuremmat.

Oy Apotti Ab perustettiin keväällä 2015, Kaunიაisten valtuusto hyväksyi omasta puolestaan 27.5.2015 Apotin yhtiön. Vuonna 2015 Kaunიაisten sosiaali- ja terveystoimi on osallistunut Apotti-hankkeeseen.

Kaunიაisten kuntamaisemaraportti vuodelta 2014 luovutettiin ja esiteltiin syksyllä 2015. Kuntamaisemaraportin mukaan Kaunიაisten sosiaali- ja terveyspalvelujen asukaskohtaiset kustannukset ovat suhteellisen alhaiset. Tähän vaikuttaa osaltaan vertailuaineistoa selkeästi pienempi sairastavuus sekä työttömyysaste. Kaunიაisissa suurin kustannuksia hillitsevä tekijä on erikoissairaanhoidon vähäinen käyttö (paitsi vanhusikäluokissa). Hoidon ja hoivan kustannuksia hillitsee puolestaan palveluiden piirissä olevien suhteellisesti pieni osuus yli 75-vuotiaista. Sosiaalipalveluissa (aikuissosiaalityö, lastensuojelu, vammaispalvelut) asiakkaiden muita selkeästi pienempään määrään nähden kustannukset ovat kuitenkin jopa odotettua kalliimmat. Asiakaskohtaiset kustannukset ovat muihin nähden siis korkeat. Tähän syynä ovat esimerkiksi perhepalveluissa kodin ulkopuolisten sijoitusten toteutuminen kalliilla laitoshoidon paikoilla, toimeentulotuessa saajaa (kotitaloutta) kohden maksetun toimeentulotuen kalleus ja vammaispalveluissa asiakasta kohden erittäin kalliit kustannukset mm. hoitopäivähinnoista johtuen. Myös suun terveydenhuolto ja kuntoutus ovat vertailussa kalliit, mutta niiden osuus kaikista kustannuksista on yhteenlasketunakin vain 7 %.

Vuonna 2001 allekirjoitettu ostopalvelusopimus Espoon kaupungin kanssa uudistettiin vuonna 2015. Sopimus koskee yhteistyötä sosiaali- ja kriisipäivystyksen järjestämisessä sekä lastensuojelulain mukaisen päätöksenteon järjestämisessä.

Vanhustenpalvelujen ympärivuorokautisen hoiva-asumisen palvelusetelin käyttöönotto hyväksyttiin.

Kaunიაisten kaupunki on ottanut vastaan ulkomailta tulleita perheitä ja kouluttanut maahanmuuttajia suunnitellusti.

Tarkastuslautakunta pyytää tekemänsä arvioinnin perusteella kiinnittämään huomiota: työllistämistä edistävien toimenpiteiden vaikuttavuuteen, vanhuspalveluiden palvelusetelihankeeseen seurantaan sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden suunnittelun ja kustannusten budjetoinnin edelleen kehittämiseen vastaamaan muuttunutta tilannetta.

5.3 Yhdyskuntatoimi

Vuoden 2015 loppupuolella valmistui asemakaavan muutos sekä toteutuivat kiinteistökaupat, jotka mahdollistavat jo useita vuosia viivästyneen keskustan rakentamisen jatkamisen vuoden 2016 aikana.

Ideakilpailu kaupungintalon peruskorjaamisesta ja/tai koko kaupungintaloalueen uudesta asemakaavasta aloitettiin vuonna 2015. Tämä on kaupungin asuntotuotannon MAL-tavoitteen (keskimäärin 60 asuntoa/vuosi) ja asukasmäärän kasvun kannalta merkittävä asia.

Tarkastuslautakunta haluaa kiittää kaupungin strategian mukaisesti toteutuneen asukkaiden viihtyisyyttä lisäävästä puistojen ja yhteisten ulkoalueiden tasokkaasta hoidosta.

Eriyistä huomiota on syytä kiinnittää suunnittelu- ja rakennusprojektien toteutusaikataulujen ja budjetoinnin ajalliseen yhteensovittamiseen, niin että rahat budjetoidaan kustannusten toteutumivuosille siten, että kustannusten ja valmiusasteen seuranta sekä raportointi voisi tapahtua myös kuluvan tilivuoden aikana.

Toimitilojen kunto Kauniaisissa, esimerkiksi kouluissa, terveyskeskuksessa ja kaupungintalossa vaikuttaa niissä toimivien lasten, asiakkaiden sekä henkilökunnan hyvinvointiin ja toimintakykyyn. Korjaustarpeet esimerkiksi sisäilman laadun johdosta ovat kasvaneet ja korjausinvestoinnit ovat osittain viivästyneet.

Tarkastuslautakunta kiinnittää edelleen huomiota sisäilmaongelmiin ja suosittelee arvioimaan, onko riittävät toimenpiteet tehty henkilöstön hyvinvoinnin ja toimitilojen kunnossapidon suhteen sekä korjausinvestointimäärärahojen riittävyydelle.

Yhdyskuntatoimen palveluiden nettokustannukset euroa / asukas 2003 - 2014 sekä liikenneväylien nettokustannukset euroa / asukas 2003 - 2014 löytyvät liitteestä 2.

5.4 Sivistystoimi

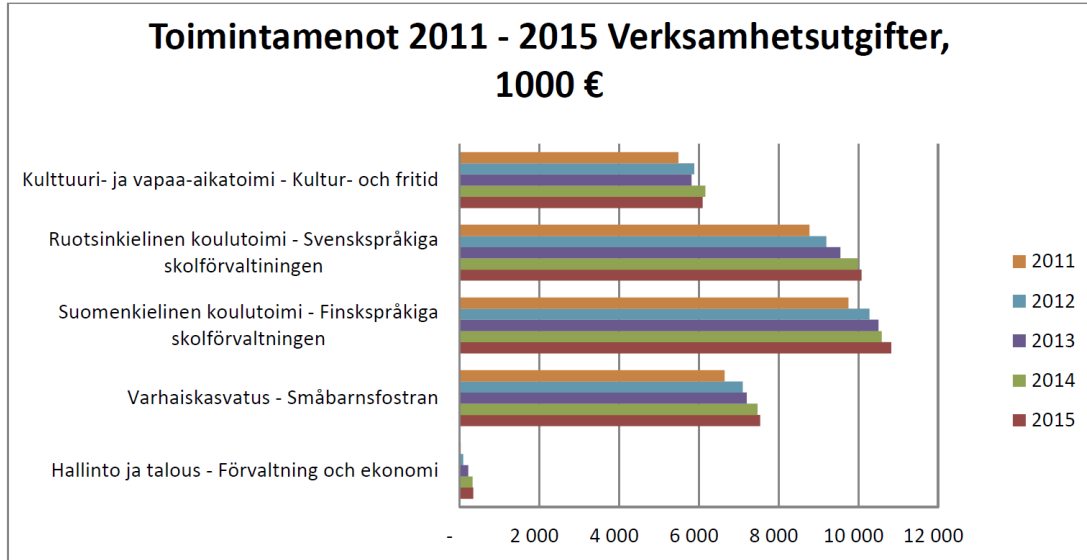
Hallinto ja talous

Sivistystoimessa on 425 vakanssia ja 25 esimiestä. Vuonna 2015 auki olleisiin virkoihin on saatu päteviä hakijoita. Henty-tulosten pohjalta tilanne sivistystoimessa on pääsääntöisesti hyvä verrattuna vertailukuntiin. Suurelta osin koettiin tehtävän arvokasta työtä ja oltiin valmiita henkilökohtaisesti joustamaan. Edelleen kehitettävää on yleisesti: johtaminen, tiedonkulku ja ristiriitojen avoin käsittely. Työhyvinvoinnin kehittämiseksi yksiköissä on nimetty kehittämiskohteita ja luotu toimintaohjelmia. Työsuhde-edut kuten esimerkiksi työterveyshuolto ja sporttipassi koetaan tärkeiksi ja pääosin hyviksi.

Koko sivistystoimen ja/tai kaupungin tasolla on tarvetta arvioida johtamisjärjestelmän kehittämistä, jotta se tukee ja auttaa esimiehiä onnistumaan työssään sekä yhtenäistää henkilöstöjohtamista Kauniaisten arvojen ja tavoitteiden mukaisesti.

Sivistystoimen organisaatiota on viime vuosina uudistettu ja tavoiteltu synergiaetuja. Pystytäänkö nykyisellä organisaatiolla vastaamaan lähitulevaisuuden haasteisiin kaupungin talouden heikentyessä? Onko organisaatiossa epäselvyyttä rooleista? Onko koulutoimen organisaatio tarkoituksenmukainen? Millainen lautakuntamalli (määrä ja vastuualueet) vastaa parhaiten Kauniaisten tulevaisuuden tilanteisiin?

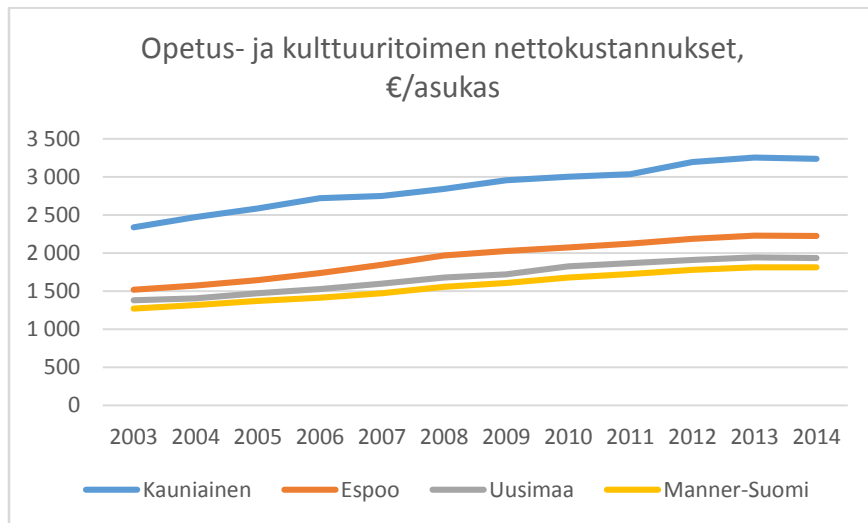
Sivistystoimen määrärahojen toteuma tilinpäätöksessä 2015 kasvoi 0,35 miljoonaa euroa (1 %) vuodesta 2014, mutta oli tilinpäätöksessä 0,8 miljoonaa euroa myönnettyjä määrärahoja alhaisempi. Jokainen toiminnallinen tulosalue alitti omalta osaltaan myönnetyn määrärahan. Sivistystoimen tuottavuus on noussut edellisestä vuodesta kaikilla tulosalueilla. Sivistystoimen toimintamenot ovat kuitenkin kasvaneet vuosittain (KUVA 5).

KUVA 5: Sivistystoimen toimintamenot 2011 - 2015 (x 1000€)

Opetus- ja kulttuuritoimen nettokustannukset (€/asukas) ovat Kauniaisissa kokonaisuutenaan merkittävästi suuremmat kuin keskimäärin Uudellamaalla (KUVA 6).

Taloudellisen tilanteen heikentyessä ja käyttötalouden tasapainottamiseksi on sivistystoimessa, kuten muillakin toimialoilla, tarve arvioida nykyinen palvelutoiminta, mitä tuotetaan ja mihin hintaan, sekä verrattava palvelutoimintaa muihin kuntiin ja lakisäätöiseen minimitasoon.

KUVA 6: Opetus- ja kulttuuritoimen nettokustannukset (€/asukas) Kauniaisissa, Espoossa, Uudellamaalla ja Manner-Suomessa 2003 - 2014.

Sansinpellon päiväkoti on otettu käyttöön helmikuussa 2015. Kasavuoren koulukeskuksen remontti sekä Vallmogårdin saneeraus on toteutettu vuoden 2015 aikana. Uimahallia korjauksia toteutettiin loppuvuodesta elokuussa 2015 tapahtuneen tulipalon jälkeen. Sivistystoimi on pystynyt näissä tilanteissa järjestämään tarvittavat väistötilat oman käyttöbudjettinsa kehyksissä.

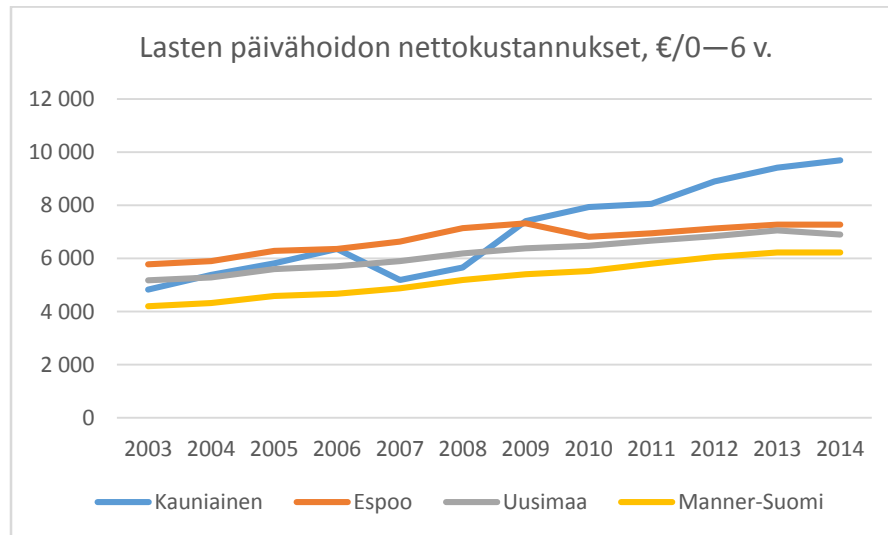
Sivistyspoliittinen ohjelma hyväksyttiin valtuustossa keväällä 2015. Yhtenäiskoulutyöryhmä luovutti raporttinsa keväällä 2015 kaupunginhallitukselle, jossa asian käsittely on kesken. Sivistystoimi on osallistunut Opetushallituksen ruotsinkieliseen Toppkompetens-hankeeseen ja kansalliseen kehittämiskouluverkosto Majakkaan. Sivistystoimen digitalisaatiota on tuettu Koko Hela Grani – hankkeella ja sen piloteilla sekä järjestämällä työpajoja henkilökunnalle. Elävä kaksikielisyys -tavoitetta on edistetty varhaiskasvatuksen kielisuihkutoiminnalla, perusopetuksen kielikylpytoiminnalla sekä Tandem-mallilla lukio-opetuksessa.

Varhaiskasvatus

Lasten päivähoidon käyttöaste nousi 2015 vs. 2014 niin kaupungin päivähoitossa, ryhmäperhepäivähoitossa kuin myös kodinhoitosen tuen osalta. Yksityisen hoidon tuki oli vuonna 2015 samalla tasolla kuin 2014. Varhaiskasvatuksen henkilömäärä kasvoi kahdella ja oli 127 henkilöä vuonna 2015.

Lasten päivähoidon nettokustannukset, euroa per 0-6 vuotiaat lapset, on Kauniaisissa kasvanut viime vuosina nopeammin kuin Espoossa tai muualla Uudellamaalla.

Taloudellisen tilanteen heikentyessä ja käyttötalouden tasapainottamiseksi on varhaiskasvatuksessa, kuten muissakin tulosyksiköissä, tarve arvioida nykyinen palvelutoiminta, mitä tuotetaan ja mihin hintaan, sekä verrattava palvelutoimintaa muihin kuntiin ja lakisääteiseen minimitasoon.

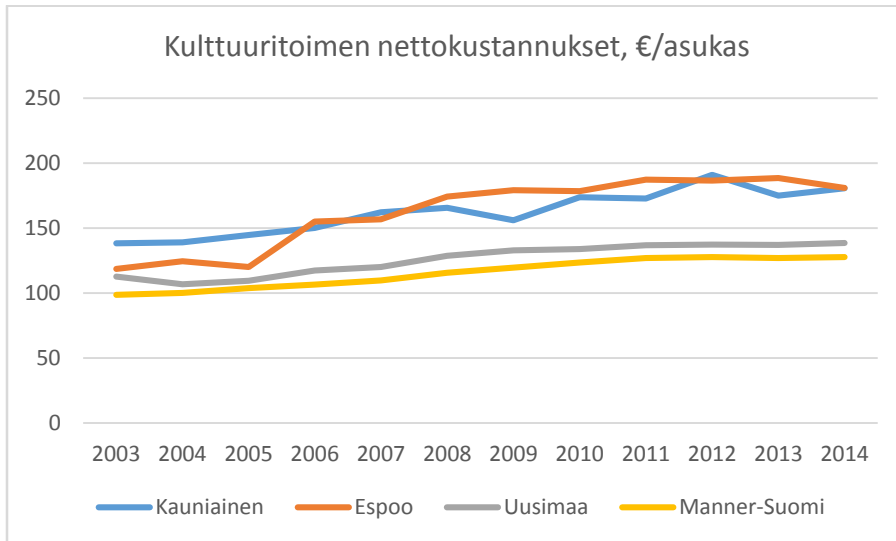

KUVA 7: Lasten päivähoidon nettokustannukset, €/0–6 v., 2003 - 2014

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi

Kauniaisissa on laadukkaita kulttuuripalveluita eri-ikäisille kaupunkilaisille. Kauniaisten Musiikkijuhlat ovat hyvä esimerkki kaupungin ja yhdistyksen yhteistyöstä, jossa kaupunki tukee palvelun tuottamista. Kuntalaisten tyytyväisyyttä palveluihin on seurattu kyselyiden avulla.

Talousarvion tavoitteet on pääosin saavutettu. Uudet kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden yhteiset avustusperusteet otettiin käyttöön keväällä 2015. Sivistystoimen kaikkia tiloja koskevat vuokraperusteet eivät valmistuneet 2015 ja ovat siirtyneet vuodelle 2016. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa yhteishenki on kehittynyt positiiviseen suuntaan ja yhteistyö yhdistysten ja seurojen kanssa on toimivaa.

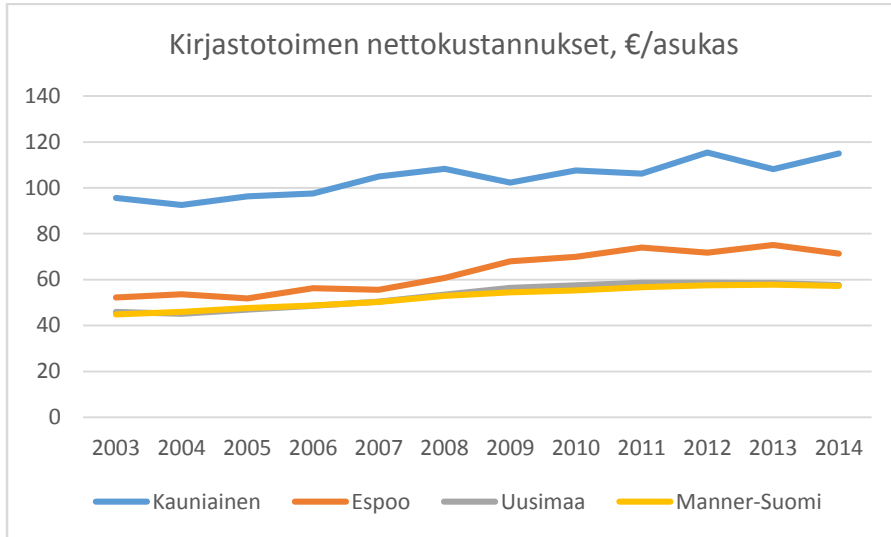

KUVA 8: Kulttuuritoimen nettokustannukset, €/asukas, 2003 - 2014

Kulttuuritoimen nettokustannus per asukas on Kauniaisissa keskimääräistä suurempi, mutta vastaavalla tasolla kuin Espoossa.

Kirjaston lainaajien ja lainojen määrä sekä kirjastossa käynnit ovat kasvaneet, eli näillä mittareilla tuottavuus on noussut. Kirjaston viihtyisyyttä, asiakkaiden olosuhteita ja palveluja on pyritty parantamaan kehittämällä esimerkiksi ilmastointia, lainausautomaattia, sekä uusimalla musiikkiosastoa.

Tarkastuslautakunta haluaa kiittää systemaattisen asiakaspalautejärjestelmän ja -prosessin kehittämisestä. Tämä on keskeistä ja tärkeää palveluiden vaikuttavuuden arvioinnissa.

KUVA 9: Kirjastotoimen nettokustannukset, €/asukas, 2003 - 2014

Kirjastotoimen nettokustannus per asukas on Kauniaisissa merkittävästi korkeampi kuin Espoossa, muualla Uudellamaalla tai Manner-Suomessa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimessa on tehty palveluprosessien kriittistä arviointia ja tehty muutoksia palveluiden tuottamiseen. Automatisointia on toteutettu esimerkiksi uimahallin kassajärjestelmässä ja kulkukorteissa. Hymiölaitteita on asennettu asiakaspalautteen saamista varten, mutta saatua palautetta ei ole vielä julkistettu esimerkiksi internetissä. Verkkomaksamisen hyödyntäminen on edennyt kirjaston osalta, mutta ei vielä kansalaisopiston osalta.

Kauniaisten 110-vuosijuhlaa ja Suomi 100-vuosijuhlia on valmisteltu talousarviovuonna ja esimerkiksi hanke paikallishistoriallisen arkiston materiaalin muuttamiseksi digitaaliseen muotoon on aloitettu. Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi jatkaa kaupungin taide-esineiden luettelointia sekä taidepoliittisen ohjelman laatimista.

Taloudellisen tilanteen heikentyessä ja käyttötalouden tasapainottamiseksi on kirjastotoimessa, kuten muissakin tulosyksiköissä, tarve arvioida nykyinen palvelutoiminta, mitä tuotetaan ja mihin hintaan, sekä verrattava palvelutoimintaa muihin kuntiin ja lakisääteiseen minimitasoon.

Nuorisopalvelut

Nuorisovaltuuston toimintaa on kehitetty edelleen vuonna 2015 ja esimerkiksi koulujen oppilaskunnat on saatu mukaan aiempaa paremmin. Nuorisovaltuuston osallistuminen skeittipuisto -hankkeen suunnitteluun ja toteutukseen on esimerkki hyvästä ja onnistuneesta yhteistyöstä ja nuorisovaltuuston osallistuttamisesta.

Nuorisovaltuusto on saanut lausuntopyyntöjä, millä on ollut toimintaa edistävä vaikutus. Toistaiseksi nuorisovaltuustossa ei ole ruotsinkielisiä jäseniä. Pääkaupunkiseudun nuorisovaltuustot ovat järjestäneet yhteisiä kokouksia ja koulutuksia. Nuorisovaltuuston toimintaa mahdollistaa ja tehostaa, jos heille on osoitettu kaupungin henkilökunnasta ohjaaja, joka opastaa ja lisää tietämystä päätöksenteosta, prosesseista sekä hallinnosta. Nuorisovaltuuston toimintaa voidaan tukea jatkuvalla kanssakäymisellä ja sitoutumisella yhteistyöhön eri tasoilla.

Nuorisopalveluiden tavoite on, että kaikilla nuorilla on mielekästä tekemistä. Kaupunki järjestää tätä tavoitetta tukemaan esimerkiksi pajoimintaa. Pääkaupunkiseudulla tehdyn yhteisarvioinnin ”Nuorisotakuun toteutuminen ja vaikuttavuus PKS kaupungeissa” tulosten pohjalta Kauniaisten nuorisotyöttömyys on kasvanut voimakkaasti vuonna 2015. Tarkempi yhteenveto on liitteessä 3.

Nuorisovaltuuston jäsenet eivät olleet mukana valmistelemassa nuorisopoliittista ohjelmaa. Toistaiseksi nuorisopoliittisella ohjelmalla ei ole ollut suurta roolia nuorisovaltuuston toiminnassa. Kasavuoren koulukeskuksen remontin suunnittelussa ei kuulu nuorisovaltuustoa.

Nuorisoon liittyviä ohjelmia ja hankkeita aloitettaessa tulisi nuorisovaltuusto ottaa mukana niiden valmisteluun hyvin alkuvaiheesta lähtien. Viranhaltijoiden ja lautakuntien sekä selvitysryhmien tulee huomioida tämä asioiden valmistelussa tuomalla asioita nuorisovaltuustolle tietoon ja lausunnolle.

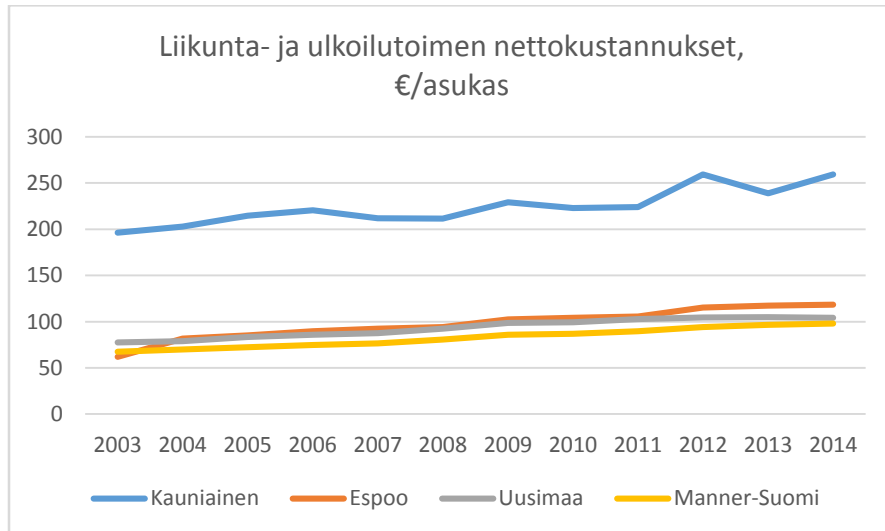
Nuorisotakuun toteutus, esimerkiksi pajatoiminnan vaikuttavuus, kustannustehokkuus sekä mahdollinen kehittämistarve on syytä selvittää. Onko nuorisopalveluiden ja -toiminnan tukeminen resursoitu sopivalla tavalla vastaamaan kasvavan nuorisotyöttömyyden tuomaan haasteeseen?

Liikuntapalvelut

Liikuntatoiminta Kauniaisissa on laajaa ja palveluita sekä yhteistyötä seurojen kanssa on kehitetty vuoden 2015 aikana. Liikuntapalveluissa on toteutettu avustusselvitys sekä käyty läpi ja tarvittaessa uusittu liikuntaseurojen kanssa tehdyt sopimukset. Tarkastuslautakunta on vuoden 2013 arviointikertomuksessaan kiinnittänyt huomiota Grankulla Alpinen sopimustilanteeseen. Vuonna 2015 sopimus rinteiden käytöstä on uusittu.

Eriyksen ilahduttavaa on, että ohjatun liikunnan siirtäminen kansalaisopistoon on tuottanut lisää kurseja ja osallistujia sekä noin 10 000 euroa lisää valtionosuuksia. Kurssien kysyntä on vuonna 2015 kasvanut ja opetustuntien määrä on noussut 6 142 tunnista vuonna 2014 merkittävästi, eli 8 807 tuntiin vuonna 2015. Kuitenkaan kaikki eivät ole päässeet haluamiinsa kursseille ja myös tilojen käyttö on rajoittanut kurssien määrän lisäämistä. Kurssilaisten määrän kasvaessa euroa/tunti -hintana laskenut aiemmasta 80 €/tunti vuonna 2014 nyt tasolle 69 €/tunti.

Liikuntatuntien kysyntä on kasvanut. Tilojen ja liikuntaohjaajien määrä esimerkiksi senioriliikuntaan rajoittaa lisäryhmien perustamista päiväaikaan. Ilta-aikaan, jolloin suuri osa kansalaisopiston muista kursseista järjestetään, ei vastaavaa tilausta ole, koska koulujen luokkahuoneet ovat käytettävissä.

KUVA 10: Liikunta- ja ulkoilutoimen nettokustannukset, €/asukas, 2003 – 2014

Liikuntatoimen nettokustannus per asukas on Kauniaisissa yli kaksi kertaa korkeampi kuin Espoossa, muualla Uudellamaalla tai Manner-Suomessa.

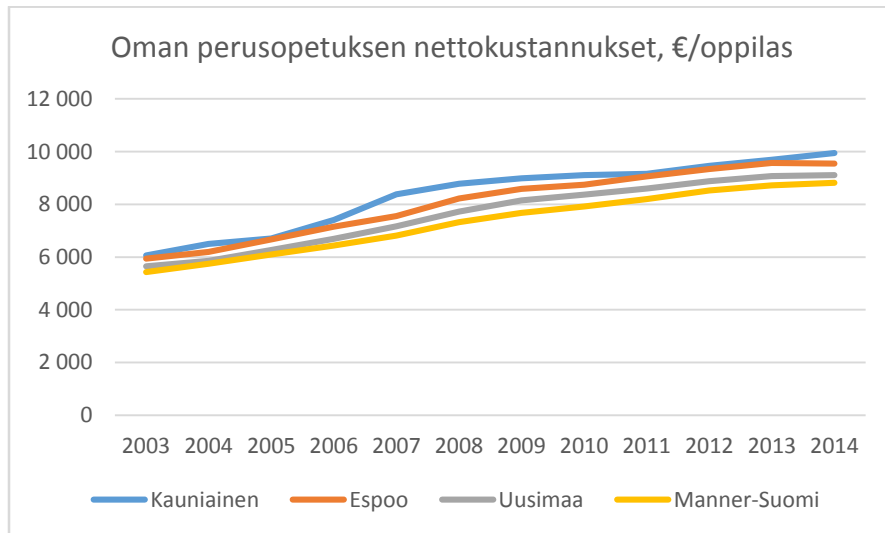
Taloudellisen tilanteen heikentyessä ja käyttötalouden tasapainottamiseksi on liikuntatoimessa, kuten muissakin tulosyksiköissä, tarve arvioida nykyinen palvelutoiminta ja kustannusrakenne sekä tulevat investoinnit, mitä ja miten tuotetaan sekä mihin hintaan, sekä verrattava palvelutoimintaa muihin kuntiin ja lakisääteiseen minimitasoon.

Mikä liikuntapalveluiden, -paikkojen ja esimerkiksi seurojen kanssa tehtävän yhteistyön kannalta jatkossa olisi sopivin ja tasapuolisin malli Kauniaisille ja kauniaislaisille sekä liikuntatilojen tehokkaalle käytölle?

Opetustoimi

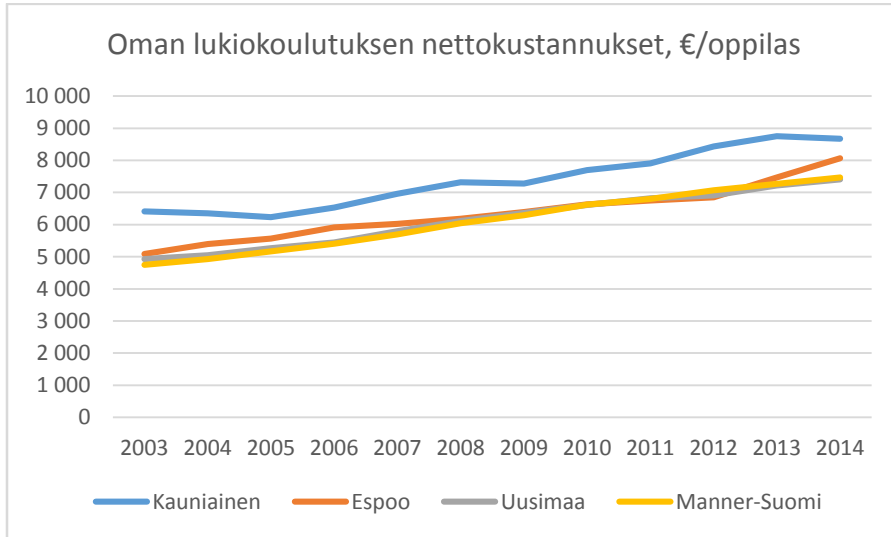
Oppilasmäärät Kauniaisten kouluissa ja lukioissa ovat nousseet 58 oppilaalla, eli 2,8 % vuodesta 2014. Oppilasmäärä per luokka on myös noussut ja kokonaiskeskiarvo opetusryhmien koossa oli 19 oppilasta / ryhmä vuonna 2015. Tavoite, perusopetuksen jälkeen kaikille jatkopaikka, on toteutunut Kauniaisissa jo kolmena vuotena peräkkäin.

Kauniainen on strategiansa mukaisesti panostanut korkealaatuisiin kouluihin. Perusopetuksen kustannustaso Kauniaisissa on samaa tasoa kuin Espoossa ja noin 1 100 euroa/oppilas enemmän kuin muualla Manner-Suomessa.

KUVA 11: Oman perusopetuksen nettokustannukset, €/oppilas, 2003 - 2014

Lukio-opetuksessa Kauniainen käyttää noin 1 200 euroa / opiskelija enemmän kuin Manner-Suomessa keskimäärin. Ryhmäkokojen pitäminen pienenä on tähän yksi merkittävä tekijä, josta syystä saadut kotikuntakorvaukset eivät kata kustannuksia, vaikka ikäluokat ovat kasvamassa suomenkielisellä puolella ennakoitua enemmän. Kauniainen on myös tarjonnut opetusta yli valtakunnallisen minimin, joka osaltaan nostaa oppilaskohtaista kustannusta.

KUVA 12: Oman lukiokoulutuksen nettokustannukset, €/oppilas, 2003 - 2014

Uuden opetussuunnitelman laadintatyö on aloitettu vuonna 2015 ja sen pitäisi valmistua vuonna 2016. Koko Hela Grani hankkeeseen on osallistunut edustajia jokaisesta yksiköstä, yhteensä noin kymmenesosa koko sivistystoimen henkilöstöstä. Opettajien digiosaaminen on KauniAISissa yli Suomen keskimääräisen tason. Kouluissa oli laskennallisesti yksi koulun rahoittama IT-laite per oppilas. Päiväkodeissa on otettu tabletteja testikäyttöön. Lukioissa on testattu sähköistä ylioppilastutkintoa.

Taloudellisen tilanteen heikentyessä ja käyttötalouden tasapainottamiseksi on opetustoimessa, kuten muissakin tulosyksiköissä, tarve arvioida nykyinen palvelutoiminta, mitä ja miten tuotetaan sekä mihin hintaan, sekä verrattava palvelutoimintaa muihin kuntiin ja lakisääteiseen minimitasoon.

Opetustoimessa on käytössä kaksi erilaista IT-järjestelmää: Linux (suomenkieliset koulut) ja Windows (ruotsinkieliset koulut). Onko tämä käytäntö mahdollistanut tavoitellut toiminnalliset sekä taloudelliset synergiaedut, esimerkiksi opetuksen yhteistyön sekä laite- ja ohjelmistohankintojen osalta. Antavatko käytetyt ratkaisut ja ohjelmistot riittävän hyvän osaamisen työelämässä käytettyjen sovellutusten käytössä tukemaan osaltaan nuorten työllistymistä?

Miten koulujen ja opetuksen digitalisoitumisen edetessä on pystytty toteuttamaan opettajien tietoteknisen osaamisen ylläpito ja jatkokouluttaminen?

6. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksensa vuodelta 2015 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että kaupunginvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa kursivilla esitetyistä suosituksista lautakuntien ja kaupunginhallituksen vastineet lokakuun 2016 loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta esittää tilintarkastajan esityksen mukaisesti tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1. – 31.12.2015.

7. Yhteenveto

Tarkastuslautakunta katsoo edellä kerrottuihin tarkastushavaintoihinsa ja arviointeihinsa perustuen, että valtuuston hyväksymät taloudelliset tavoitteet ovat riittävässä määrin saavutettu. Valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden asettamista ja esittämistä tulee edelleen kehittää, jotta niiden toteutumisen seuranta ja arviointi toimialoittain on mahdollista.

Kauniaisten taloudellinen tilanne sekä näkymät lähitulevaisuudelle ovat heikentyneet valtionosuuksien laskun, verotulojen kasvun pysähtymisen sekä käyttötalouden menojen kasvun seurauksena. Kaupungin taloudellinen tulos 2015 oli ylijäämäinen, joka johtui kiinteistöjen myyntituloista ja kertaeristä. Ilman näitä myyntituloja ja satunnaiseriä vuoden tulos olisi ollut 5,4 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Nettokäyttökustannukset ovat Kauniaisissa yhteensä 6 651 euroa /asukas vuonna 2014 (tuorein käytettävissä oleva tieto). Espoossa vastaava kustannus oli 5 230 euroa /asukas, Uudenmaalla 5 245 euroa /asukas ja koko Manner-Suomessa 5 482 euroa/asukas. Taloudellisen tilanteen heikentyessä ja käyttötalouden tasapainottamiseksi on tarve arvioida nykyinen palvelutoiminta, mitä tuotetaan ja mihin hintaan, sekä verrattava palvelutoimintaa muihin kuntiin ja lakisääteiseen minimitasoon.

Investointibudjettimme on ollut viime vuosina suuri ja sen seurauksena poistot tulevat nousemaan noin yhdeksän miljoonan euron tasolle, joka edelleen alentaa käyttötalouteen käytettävissä olevia varoja samanaikaisesti kun kasvava kunnossapitovastuu rasittaa käyttötalouden menopuolta.

Kauniaisten vuosikatteesta uhkaa tulla negatiivinen jo lähivuosina, kun merkittävät maanmyyntitulot loppuvat ja samanaikaisesti valtionosuudet laskevat sekä verotulojen kasvun ennustetaan olevan hidasta. Ilman toimia talouden tasapainottamiseen tulisimme tarvitsemaan velanottamista käyttötalouden menoihin. Käyttötalouden menojen kehitys sekä investointiaste tulee olla maltillista ja suhteuttaa tulevien vuosien tuloihin (ilman maanmyyntituloja ja satunnaiseriä) sekä myös aktiivisesti etsiä mahdollisuuksia tuottojen kasvattamiseen. Laadukkaan ja monipuolisen palvelutason ylläpito aiheuttaa lisäksi paineita verotulojen kasvattamiseen ja/tai palvelutarjonnan muuttamiseen. Kaupungin taseessa on kertyneitä ylijäämiä noin 40 miljoonaa euroa, jotka tuovat puskuria ja antavat mahdollisuuksia kehittää toimintoja suunnitelmallisesti ja hallitusti entistä kustannustehokkaampaan suuntaan. Tarkastuslautakunta haluaa kiittää kaupunginjohtajaa sekä muita viranhaltijoita talouden tasapainottamisohjelman käynnistämisestä.

Tarkastuslautakunta on useana vuonna todennut, että talousarviossa esitetyt tavoitteet ovat suurelta osin usean vuoden aikavälillä toteutettavia strategisia kehittämishankkeita, ja että näille hankkeille ei ole yleensä asetettu selviä tulostavoitteita talousarviovuodelle. Tarkastuslautakunta haluaa kiittää, että näitä havaintoja on eri toimialoilla huomioitu ja että tavoiteasettelua on niiden pohjalta kehitetty vuoden 2016 talousarviossa. Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen itsearviointimenettelyn jatkokehittämistä ja sen ulottamista myös lautakuntien työskentelyyn. Itsearvioinnissa toiminnan ja prosessien tuloksellisuuden sekä määrällisen toteuman lisäksi toimialojen tulisi myös arvioida toiminnan tarkoituksenmukaisuutta, palvelujen saatavuutta sekä vaikuttavuutta kuntayhteisöön, asukkaisiin ja fyysiseen ympäristöön.

Tarkastuslautakunta kiittää kaikkia lautakunnassa haastateltavana olleita viranhaltijoita ja toivoo, että tässä arviointikertomuksessa esitetyt arviot ja havainnot otetaan huomioon vuoden 2016 toiminnassa ja vuoden 2017 talousarviota laadittaessa. Tarkastuslautakunta kiittää tilintarkastajia hyvästä yhteistyöstä.

8. Allekirjoitukset

Kauniaisissa 12. toukokuuta 2016

Kauniaisten kaupungin tarkastuslautakunta

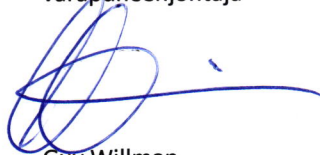

Heikki Kurkela
puheenjohtaja

Veronica Fellman
varapuheenjohtaja

Pekka Kuvaja
jäsen

Guy Willman
jäsen

Erkki Karimaa
varajäsen

Liite 1 Strategisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2015

Seuraavassa taulukossa on tarkastuslautakunnan arviot siitä, missä määrin kaupunkiorganisaatio on saavuttanut valtuuston asettamia toiminnallisia tavoitteita. Tarkastuslautakunta on yrittänyt arvioida tilinpäätöksessä esitettyjä tietoja tulkitsemalla ja selventämällä, mitä tuloksia tavoitteina esitetyillä hankkeilla on ollut tarkoitus tuottaa (sarake 2), miten tuloksia voisi todeta ja arvioida (sarake 3).

Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteen saavuttamisesta (sarake 4):

- = valtuuston asettama tavoite on saavutettu, ● = tavoitetta on lähestytty
● = vielä lähtötilanne ? = ei tietoa / ei voitu arvioida

Tavoite 2015	Tulos, jota tavoitellaan (tarkastuslautakunnan oma arvio)	Tuloksen indikaattori (tarkastuslautakunnan oma arvio)	Arvio
1 Varmistetaan mahdollisuus kohtuuhintaiseen asumiseen			
1.1. Hyväksytetään päivitetyt periaatteet asemakaavojen muuttamisen ohjaamiselle vuonna 2014 tehtyjen selvitysten ja valmistelun pohjalta.	Periaatteet asemakaavojen muuttamiselle	Valtuuston hyväksymä asiakirja	●
1.2. Maankäytön kehityskuva päivitetään uuden tarkastelun pohjalta ottaen huomioon valtion ja Helsingin seudun kuntien uuden MAL-sopimuksen tavoite lisätä asemakaavoitusta 25 % nykyiseen ai-sopimukseen nähden. Mahdolliset tiivistämisen paikat kaupunkirakenteessa kartoitetaan.	Maankäytön kehityskuva	Valtuuston hyväksymä asiakirja	●
Selvitetään asuntotuotannon lisäyksen vaikutukset palveluiden tarpeeseen.	Arvio vaikutuksista		● ●
Aloitetaan Koivuhovin alueen asuntotonttien luovutus.			●
2 Ikääntyvien toimintakyvyn edistäminen			
2.1. Pääkaupunkiseudun kuntien yhteisessä GeroMetro- hankkeessa kehitetään muistisairaana ikäihmisen kotona asumista tukevia palveluita.	Palveluprosessit (entistä paremmat)	Hyväksytty asiakirja, jossa prosessien kuvaukset	●
Kauniaisissa kehitetään matalan kynnyksen neuvonta- ja palveluohjausmallia , joka avulla kotona asuvien ikäihmisten tietoisuus tarjolla olevista ennaltaehkäisevistä palveluista lisääntyy ja palveluihin hakeutuminen helpottuu (sote).	Ohjausmalli (entistä parempi)	Hyväksytty	?
Ohjattua liikuntaa kehitetään vuoden alusta osana kansalaisopiston toimintaa. Liikuntapalvelut osallistuu VTT:n kanssa Tekesin ja Suomen Akatemian rahoittamaan SHOK-hankkeeseen jonka tavoitteena on tutkia senioreiden hyvinvointia edistäviä palveluita, niiden muotoja sekä niiden tulevaisuuden tarpeita.(sivistystoimi)	Osallistujien lukumäärä	Tilasto	●

2.2. Kaupungin kiinteistöjen ylläpito- sekä korjaustoimenpiteiden suunnitelmat laaditaan siten, että esteettömyysnäkökulma tulee huomioiduksi. Kaupungin asunto-ohjelmaan 2012 - 2016 sisältyy periaate, jonka mukaan kaupunki tukee hissien rakentamista varaamalla vuosittain erillisen määrärahan hissiavustuksia varten (10 % ARA:n hyväksymistä kustannuksista) Vakiinnutetaan ja kehitetään ikäntyneiden päivätoimintaa sekä siihen liittyvä kuljetuspalvelu (sote). Asiakkaiden palveluiden tarpeen arvioinnissa sekä palveluiden ja hoidon suunnittelussa tehostetaan moniammatillista yhteistyötä ja kehitetään yli tulosalueiden meneviä toimintaprosesseja (sote). Aloitetaan vastuutyöntekijän nimeäminen sovittujen kriteerien perusteella iäkkään henkilön palvelujen koordinoimiseksi ja toteuttamiseksi (sote). Omaishoitajien tuen tarpeesta tehdyssä kyselyssä esiin tulleiden kehittämisehdotusten toimeenpano (sote). Hyödynnetään kokemusasian- tuntijoita palveluiden kehittämisessä erityisesti esteettömyyden osalta (sote)	Hyväksytyt asiakirjat Päätökset hissiavustuksista Prosessit (entistä paremmat) Prosessit (entistä paremmat)	Asianomaisen lautakunnan pöytäkirjat Lautakunnan pöytäkirja Hyväksytyt kuvaukset Hyväksytyt kuvaukset	● ● ● ? ? ? ?
2.3. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt hankesuunnitelman 10.6.2013. Hankkeen suunnittelu ajoittuu vuosille 2014 - 2015 ja rakentaminen alustavasti vuosille 2015 - 2016. Hanke kilpailutetaan vuoden 2015 aikana (sote). Asukkaille, kuntalaisille ja henkilöstölle tiedotetaan Villa Breda-hankkeen etenemisestä säännöllisesti sekä huolehditaan heidän osallistumis- ja vaikuttamis-mahdollisuuksistaan toimintojen suunnittelussa. Villa Bredan hankkeiden projektipäällikkö koordinoi suunnittelua ja toteutusta (sote).	Kilpailutus Urakoitsijan valinta		●
2.4. Jatketaan kehittämistyötä Granin lähiavun kanssa yhteisten asiakkaiden palveluiden tehostamiseksi sekä vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi (sote).	Palvelut Vapaaehtoistoiminta		●
2.5. Nuorten ylläpitämä toiminta (esim. kahvila) ikäihmisten toimintaympäristössä (opintosuoritus / käytännön harjoittelu) (sote) Avoin perheteroiminta on avoin isovanhemmille. Päiväkodit ja koulut järjestävät isovanhemmille juhlia tai muuta ohjelmaa. (sivistystoimi). Mummo- ja vaaritoiminta jatkuu myös yläkouluissa.	Koulumummot ja vaarit tapahtumat	Tilastot	● ●

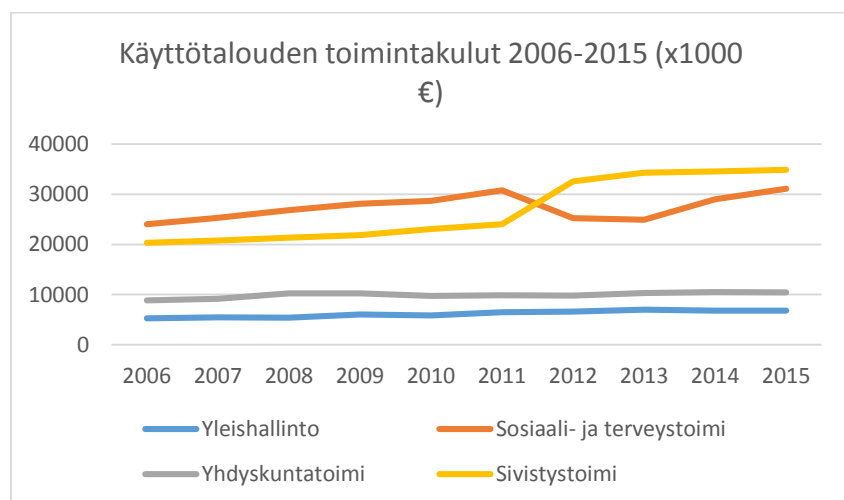
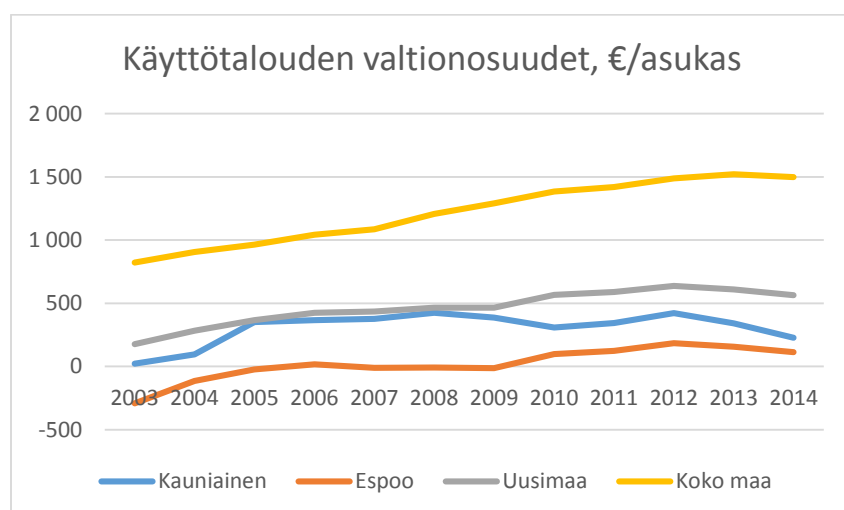
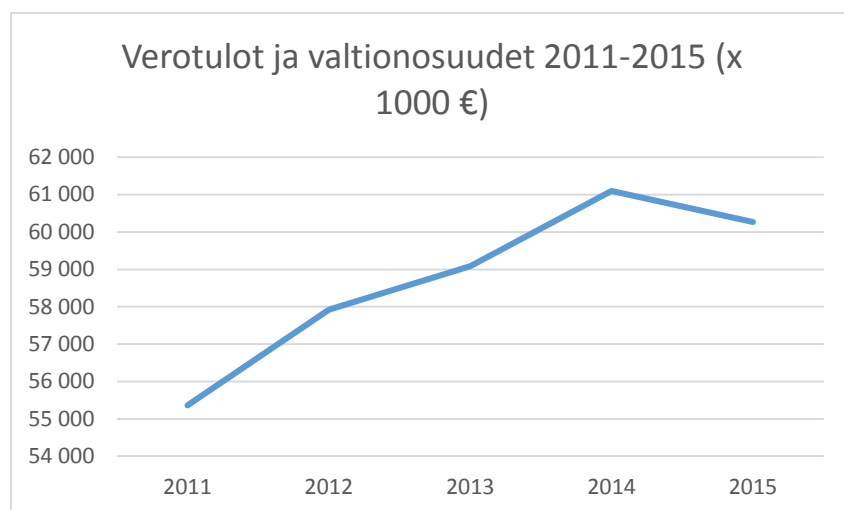
3 Kaupunkiympäristön ja keskustan viihtyisyyden kehittäminen			
3.1. Kaupunki edistää keskusta-alueen rakentamista varautuen samalla toteutumattoman korttelin lunastamiseen. Tutkitaan toteutusvaihtoehtoja alueen suunnittelun alkuperäisten tavoitteiden, kaavallisten vaatimusten ja toteuttamis-edellytysten yhteensovittamiseksi (yhdyskuntatoimi).	Keskustan rakentaminen		●
3.2. Edistetään Kauniaisten käytettävissä olevin keinoin kaupunkiradan toteuttamisedellytyksiä. Maankäytön tehostaminen ja mahdolliset tiivistämishankkeet keskitetään hyvien joukkoliikenneyhteyksien läheisyyteen. (yhdyskuntatoimi).	Maankäytön kehityskuva Rakennukset tms.		●
3.3. Yhteistapaamisia ja -tapahtumia eri foorumeilla; yrittäjien tarpeiden, torialueen ja - aukion suunnittelu, toteutus ja elävöittäminen; hankintayhteistyön kehittäminen, asukkaiden näkemysten kartoitus paikallisista palvelutarpeista; kaksikielisen katukuvan edistäminen.	Tapaamiset Julkiset tilat Hankinnat		●
4 Koulut ja päiväkodit ovat metropolialueen edelläkävijöitä			
4.1. Koko hela Grani-hanke toimeenpanee sivistystoimen osalta kaupungin tietohallintostrategiaa v 2014-16 ja kehittää tulevaisuuden oppimis- ja elämysympäristöjä. Pilotointi joka alkoi 2014 jatkuu, opettajien digiosaamista tuetaan ja laite- ja järjestelmäkartoitus tehdään. Lukiot toimeenpanevat tv- strategioita sähköisten ylioppilaskirjoitusten toteuttamiseksi vuonna 2016. Kauniaisten peruskoulut osallistuvat Opetushallituksen kehittämiskouluverkostoon, joka toimeenpanee opetus- ja kulttuuriministeriön visiota tulevaisuuden peruskoulusta 2020. Kauniainen osallistuu myös jatkossa aktiivisesti kansallisen koulutuspilvipalvelun kehittämiseen ja jatkaa vuoropuheluja yhteistyöstä eri aasialaisten ja afrikkalaisten maiden kanssa. Esi- ja perusopetuksen opetus- suunnitelmatyö jatkuu hyväksytyntuntijaon mukaan. Lukion tuntijako hyväksytään kun valtioneuvoston päätös asiasta on tehty. Koulut toteuttavat paikallisten kehittämissuunnitelmien tavoitteet (tulevaisuusraportit, toppkompetens-rapporterna) .			●
4.2. Nuorisotakuu ja oppilas- ja opiskelijahuolto sekä muu hyvinvointityö kehitetään edelleen moniammatillisissa verkostoissa. Hyväksytyt suunnitelmat päivitetään tarvittaessa. Lapset puheeksi -mallia kehitetään edelleen sisäisenä koulutuksena.			●
4.3. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmatyö jatkuu hyväksytyntuntijaon mukaan. Panostetaan edelleen matematiikan ja äidinkielen opetukseen. Kielten opetusta halutaan korostaa.	Opetussuunnitelmat	Lautakunnan hyväksymä asiakirja	●

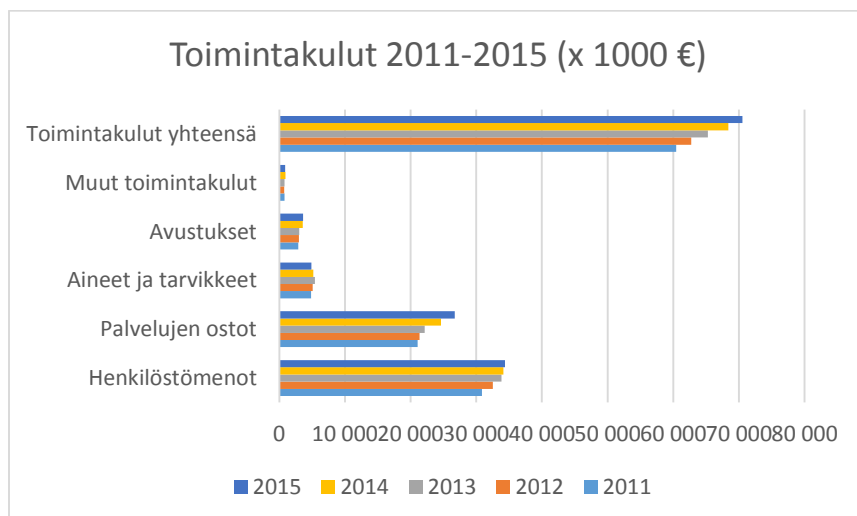
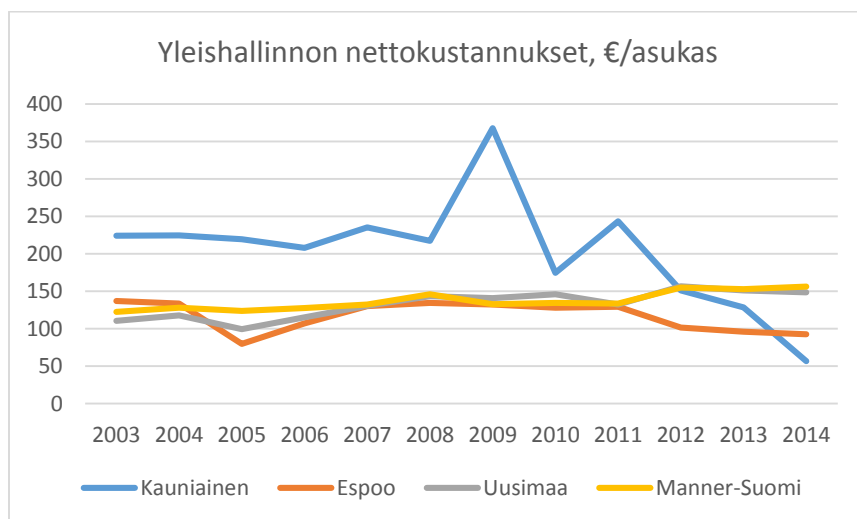
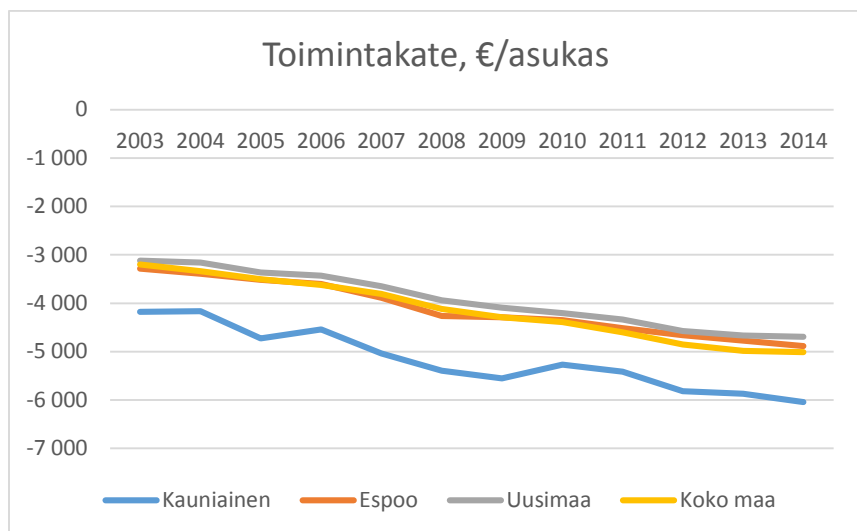
5 Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen			
5.1. Äitiys- ja lastenneuvolassa sekä kouluterveydenhuollossa tehtävien laajojen terveystarkastusten auditointi (sote).	Auditointi	Auditoijan raportti	●
Moniammatillisen lasten kuntoutus - verkostoryhmän (Laku) toimintaa kehitetään ja tietojen jakamiskäytäntöjä viranomaisten kesken selkeytetään (sote)	Lasten kuntoutuspalvelut (entistä paremmat)	Palvelujen kuvaukset	●
5.2. Kunnan oman moniammatillisen perhetyön verkoston hyödyntäminen ja ennaltaehkäisevällä työotteella tehtävän työn kohdentaminen lähinnä pienten lasten perheille (sote)	Perhetyö		●
5.3. Nuorisovaltuuston toimintaa täydennetään koulujen oppilaskuntien toiminnalla (sivistystoimi).	Nuorisovaltuuston toiminta	Pöytäkirjat	●
5.4. Käydään vuoropuhelua paikallisten yhdistysten ja muiden toimijoiden mahdollisuuksista monipuolista lasten ja nuorten harrastustoimintaa . Pohditaan tilojen käyttöä laajemmin ja optimoidaan olemassa olevien tilojen käyttöä. Liikunta-avustusselvityksen myötä esiin tulleita toimenpiteitä jalkautetaan.(sivistystoimi)	Tietoa		●
5.5. Nuorisotakuun toimenpiteitä kehitetään edelleen moniammatillisissa verkostoissa. Hyväksytyt suunnitelmat päivitetään tarvittaessa (sivistystoimi)			●
6 Elävän kaksikielisyyden vahvistaminen			
6.1. Sivistystoimen kaksikielisyysohjelma toimeenpannaan suomenkielisen ja ruotsin-kielisen opetuksen välillä sekä yhteistyössä yhdistysten kanssa. Varhaiskasvatuksen kielisuihkutoimintaa ja Kauniaisten perusopetuksen kielikylypymallia kehitetään edelleen. Elävää kaksikielisyyttä tukevia uusia menetelmiä ja malleja kehitetään varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukioissa. Lisäksi käydään vuoropuhelua paikallisten yhdistysten ja muiden toimijoiden mahdollisuuksista edistää kaksikielisyyttä. Kauniaisten suomenkielisessä perusopetuksessa on käytössä ruotsin kielen kielikylypylinja. (sivistystoimi)			●
6.2. Kielellisen arvioinnin kehittäminen (v. 2015 alk. tarkastuslautakunta sisällyttää kieliseurannan arviointi-kertomukseensa, kaikissa kuntalaiskyselyissä huomioidaan kielinäkökulma); Henkilökunnan kielellisiin valmiuksiin panostaminen; kaksikielisen katukuvan edistäminen; käännöstyön huomioiminen hyvissä ajoin osana valmisteluprosessia; hankintaprosessien kaksikielisyyden varmistaminen hankintaohjeiden mukaisesti.	Kaksikielisyyys		●

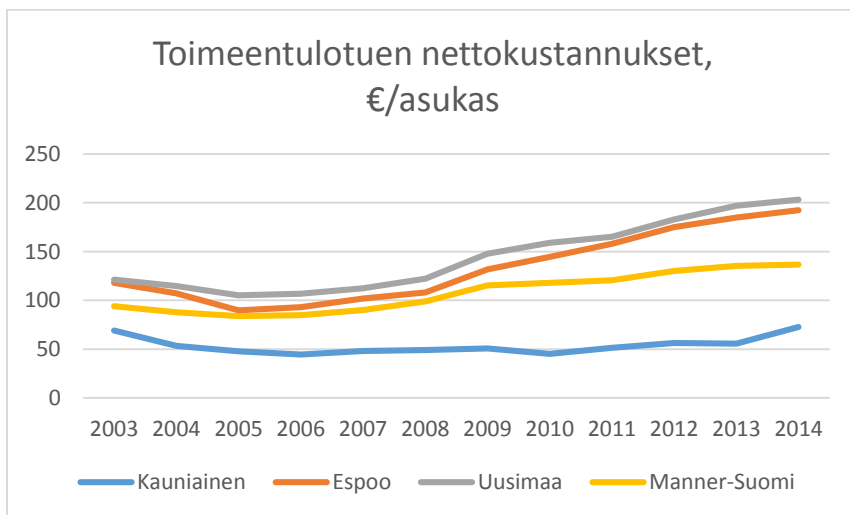
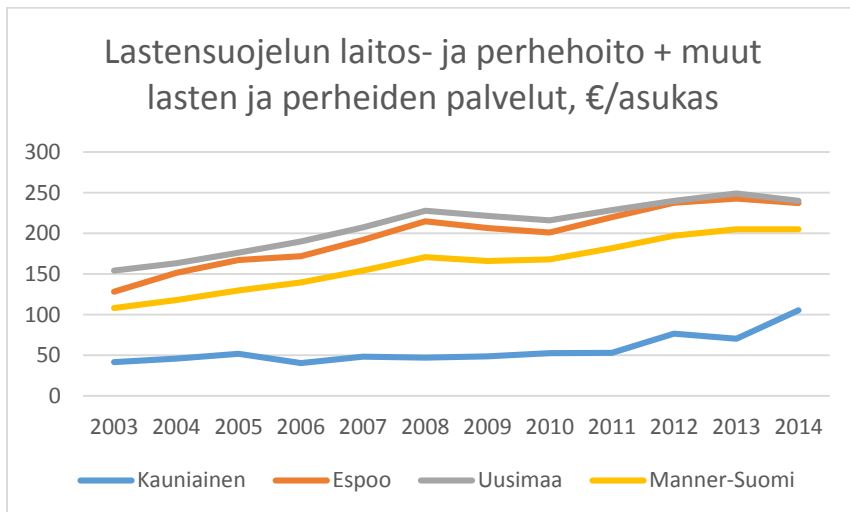
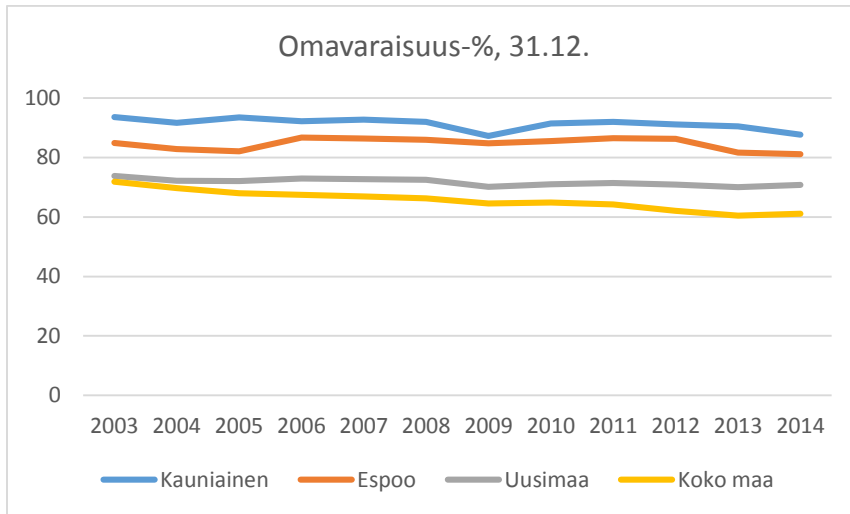
7 Talouden ja hallinnon kehittäminen			
7.1. Talousarvioraamiasettelu tehdään vuosittain nyt vallitsevilla tulovero- ja kiinteistöveroprosenttitasoilla. Kaupungin menotalous sopeutetaan verotulotasoihin. Samalla huolehditaan muiden tulojen kannosta oikein ja todellisin perustein.	Talousarvion raamit Menotalous vs. verotulot	Valtuuston hyväksymä asiakirja	●
7.2. Kaupunginhallituksen antamiin talousarvion laadintaohjeisiin sisällytetään myös investointia koskeva raami. Raami perustuu vuosikatteen ja suunnitelmapoistojen suhteeseen siten, että vuosikate tulee pitkällä aikavälillä kattamaan suunnitelmapoistojen määrän. Näin kaupungin tulo-rahoitus tulee kattamaan investointimenot.	Talousarvion laadintaohjeet, vuosikate vs. suunnitelmapoistot	Valtuuston hyväksymä asiakirja	●
7.3. Seurataan kaupungin palvelutuotannon tunnuslukuja / suoritettavotteita ja verrataan miten tuottavuus kehittyy. Kehitetään perhetyön verkoston ennaltaehkäisevää työtettä työskentelyssä pienten lasten perheiden kanssa ja vähennetään ostopalveluiden osuutta (sote).	Seuranta Tunnuslukujen ym. määritelmät	Seuranta-raportit Tilastot	●
7.4 Kaupungin toimitilojen tilankäytön tehokkuus selvitetään toimialojen yhteistyönä. Suoritetaan vertailu alueen lähikuntien tilankäytöstä. Tavoitteena on kaupungin kiinteistömäärän ja kiinteistökustannusten pienentäminen tulevina vuosina. Ruokapalvelun tuotannon ohjausjärjestelmän kehittämistä jatketaan ja sen käyttöä laajennetaan. Viedään käyttöön sähköinen ateriailaus.	Toimitilojen käyttö Vertailu lähikuntiin Järjestelmä käytössä	Käyttöaste	● ●
7.5. Osallistuminen Apotti - hankkeeseen.	Apotti-hanke	Pöytäkirjat Tiedotteet	●
7.6 Sivistystoimen digitalisaatiota kehitetään laajassa verkostossa KokoHelaGrani-hankkeessa: www.kokohelagrani.fi .	Sivistystoimen digitalisaatio Sovellukset Laitteet Käyttö		●
7.7 EKKV -selvitys valmistuu alkuvuodesta. Selvitys kannanottoineen valmistellaan valtuuston käsiteltäväksi helmi-maaliskuussa 2015. Jatkovalmistelu ja kuntalaisten kuuleminen kevättalvella siten, että valtuuston lopullinen kanta on päätöksenteossa ennen kesää. Varaudutaan myös kuntarakennemuutokseen liittyvään muuhun seudulliseen valmistelutyöhön (metropolihallinto, -kaupunki, sote-alueen kuntayhtymän perustaminen, sote-palvelujen tuottamisvastuista kuntayhtymää koskeva valmistelutyö jne.).	Selvitys EKKV vaihtoehdosta	Valtuuston hyväksymä raportti	●
Lisäksi hallintosäännön päivittäminen vastaamaan uuden kuntalain säännöksiä on käynnistettävä vuoden alussa.	Hallintosääntö	Valtuuston hyväksymä asiakirja	●

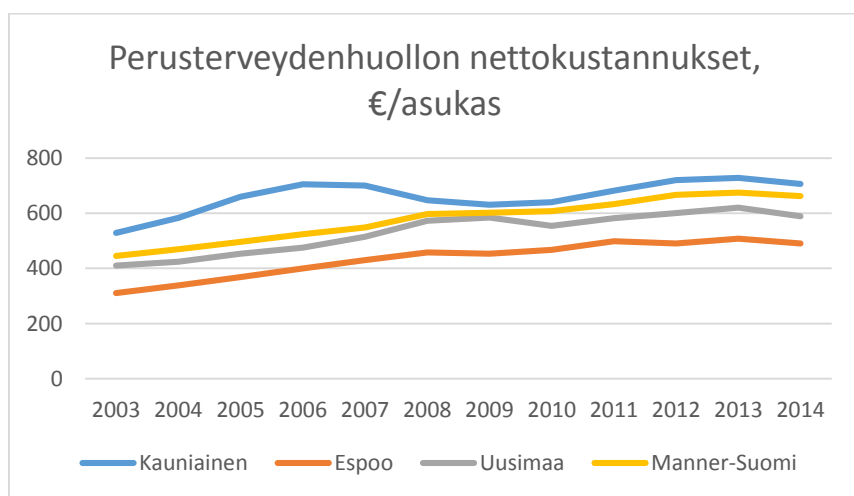
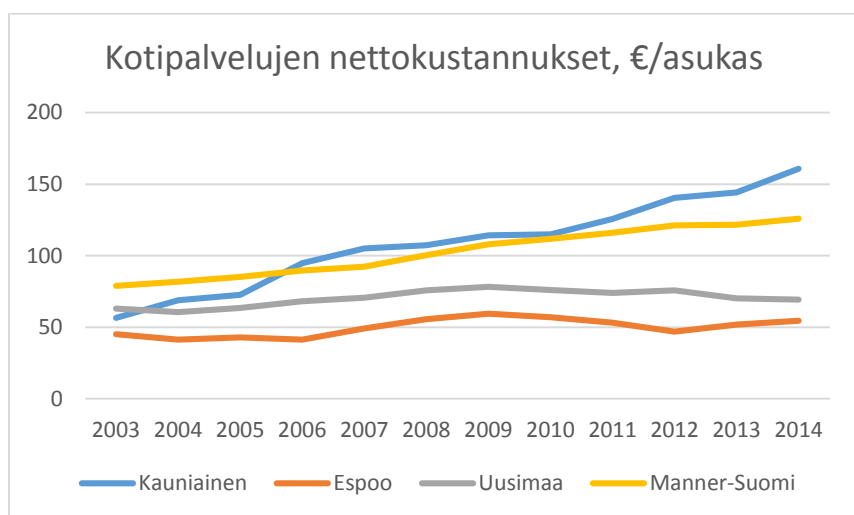
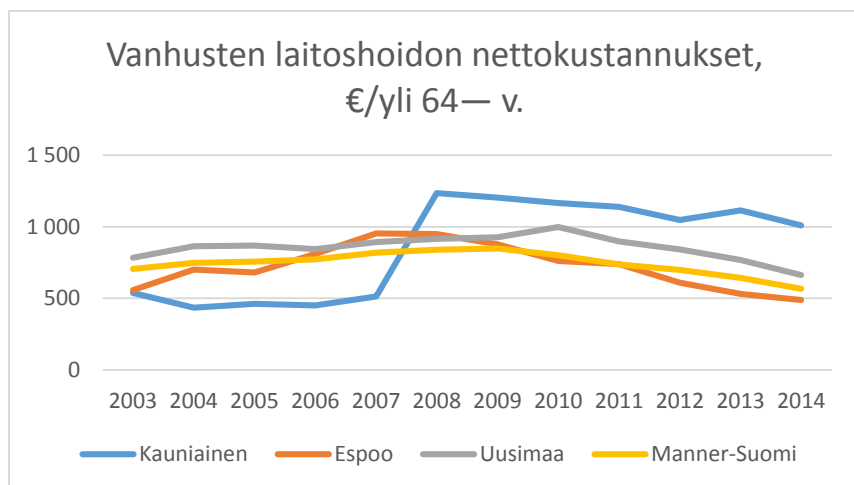
7.8. Sairauspoissaolot, työtaturmat ja ennenaikaiset eläköitymiset vähenevät. Ikäohjelma jatkuu edelleen, samoin erilaiset hankkeet työura- ja tehtäväkierron edistämiseksi. Omaishoitajina toimivan henkilökunnan jaksamista tuetaan yhteisen myös kuntalaiseen ulottuvan hankkeen muodossa. Sisäinen viestintä johtamisen tukena: arvioidaan sisäistä viestintää mm. kyselyn avulla (viestintäohjeiden päivitys v. 2016)		Tilastot	●
7.9. Kaupungin kotisivujen yleisilmeen uudistus, responsiivisuuden ja vuorovaikutteisuuden lisääminen, palautteenantoprosessia kehitetään. Sähköisiä palveluita kehitetään sähköisten palveluiden kartoituksen ja kehittämissuunnitelman pohjalta.	Kotisivut	Käyttäjäkysely	●
7.10. Kauniaisten kaupunki on sitoutunut edistämään avointa hallintoa eri toimenpitein, sitoumus on julkaistu verkkosivuilla (KH 27.5.2014, §115): - Avoin hallinto/yhteisellä keskustelulla toimialat sitoutetaan edistämään avoimen hallinnon käytäntöjä/sisäinen ohjeistus - Selkeän kielen käyttämistä viestinnässä tuetaan esim. koulutuksella. Tähän kiinnitetään myös huomiota viestintäohjeiden (2011) päivityksen yhteydessä v. 2016 - Avoin tieto/HRI -avoimen datan julkaisemista verkossa lisätään. Käynnistetään "Kuntademokratian toimintatavat Kauniaisissa" - raportin (2006) päivitys. - Hallinto mahdollistajana/eri toimialat edistävät toimenpiteillään yhteistyötä paikallisten yhdistysten ja seurojen kanssa. Vuorovaikutusta kuntalaisten / palvelujen käyttäjien kanssa edistetään "Ilmoita esteestä" -kampanjalla. Viranhaltijoiden tavoitettavuuteen kiinnitetään jatkuvaa huomiota. Avoimen hallinnon tavoitteen toteuttaminen liittyy tiiviisti edelliseen sähköisten palvelujen kehittämistä koskevaan tavoitteeseen.			●
7.11. Tilankäyttöä tehostetaan sivistystoimen tulosalueiden yhteistyössä ja koko sivistystoimintaa koskevia vuokraperiaatteita laaditaan. Sivistystoimen organisaatiota arvioidaan ja kehitetään. (sivistystoimi).	Tilojen käyttö Vuokraperiaatteet	Tilojen käyttöaste (%) Lautakunnan hyväksymä asiakirja	●
8 Kaupunkikonsernin tavoitteet			
8.1. Konserniohjeiden uudistamisessa huomioidaan 1.1.2015 voimaan astuvan uuden kuntalain määräykset ja tarkennetaan omistajaohjauksen periaatteita (yleishallinto/rahatoimisto).	Konserniohje	Valtuuston hyväksymä asiakirja	●
Kiinteistöosakeyhtiöiden asuntojen käyttöaste tulee olla vähintään 95 %.	Asuntojen käyttö	Käyttöaste (%)	●

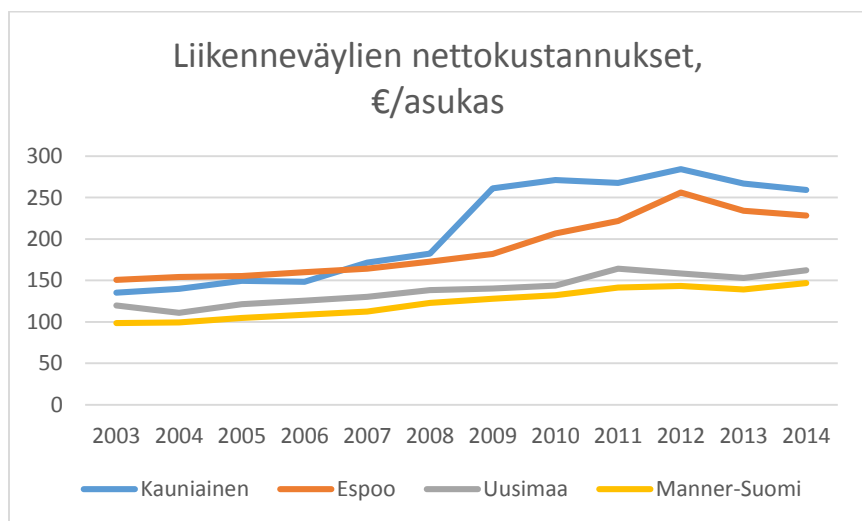
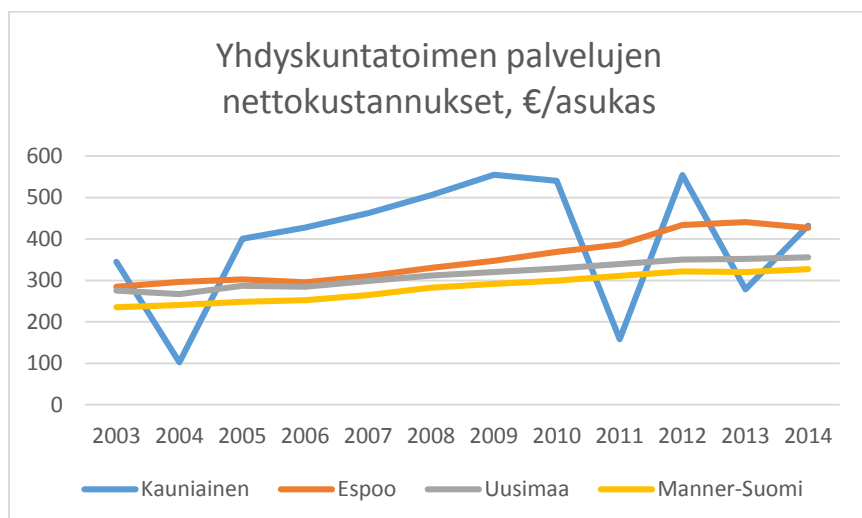
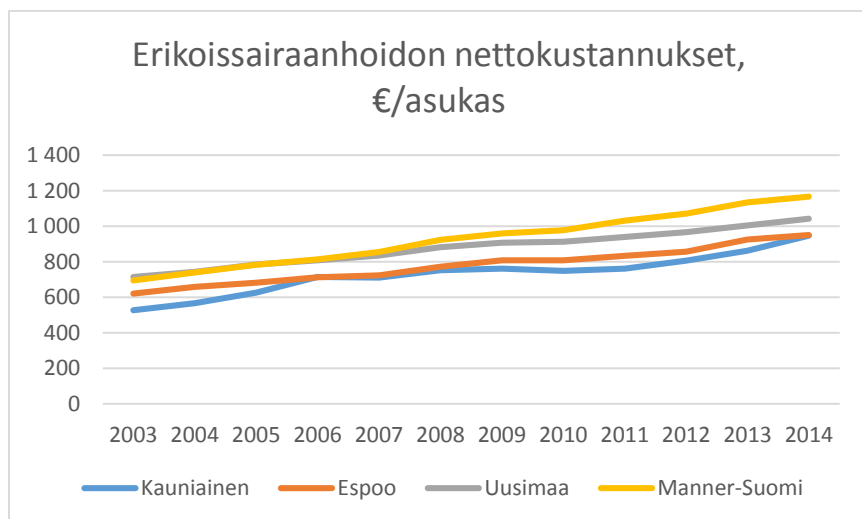
Liite 2 Taloudellisten tunnuslukujen kehitys

Liite 3 Nuorisotakuun toteutuminen ja vaikuttavuus pääkaupunkiseudun kaupungeissa

Pääkaupunkiseudun kaupunkien ulkoisten tarkastustoimien suorittaman seitsemännen yhteisarvioinnin tavoitteena vuonna 2015 oli selvittää nuorisotakuun toteutuminen ja vaikuttavuus Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa. Kaupunki- ja konsernitarkastajien työryhmä toteutti arvioinnin.

Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten ulkoisten tarkastustoimien yhteisarviointi käsitteli sitä, onko nuorisotakuun toteuttaminen ollut vaikuttavaa pääkaupunkiseudun kaupungeissa. Nuorisotakuun toteutumista arvioitiin sekä työllistymisen että koulutukseen pääsyn näkökulmasta. Lisäksi arvioitiin, onko kaupunkien valitsemilla nuorisotakuuta toteuttavilla toimintamalleilla saavutettu niille asetetut tavoitteet ja ovatko kaupunkien toimenpiteet tai hankkeet nuorisotakuun toteuttamiseksi olleet vaikuttavia.

Nuorisotakuun toteuttamista selvitettiin kuvaamalla nuorisotakuun kaupunkikohtaista strategista ohjausta, koordinoitua ja rahoitusta sekä kaupunkien valitsemia toimintamalleja ja toteuttamia toimenpiteitä. Kunkin kaupungin osalta tunnistettiin vahvuuksia ja heikkouksia. Lisäksi arvioitiin kaupunkien kokemuksia yhteistyöstä työvoimahallinnon kanssa.

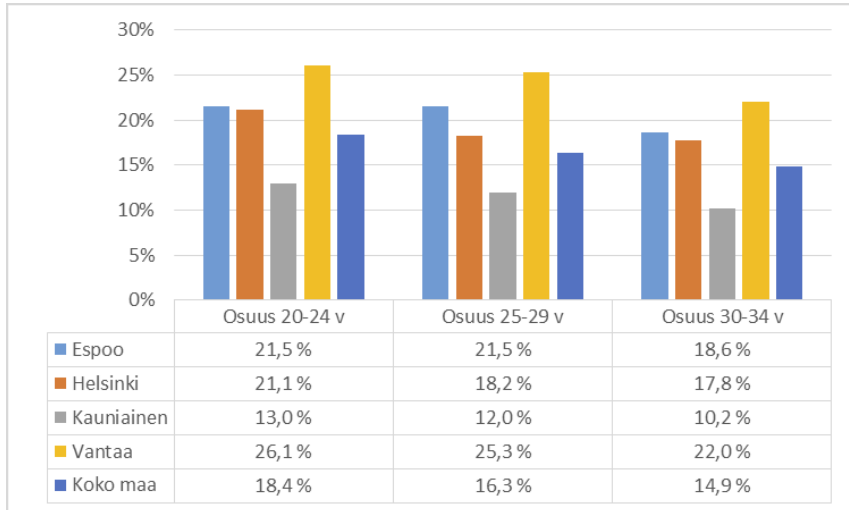
Arvioinnin tuloksena voidaan todeta koulutustakuun toteuttamisen olleen pääkaupunkiseudulla vaikuttavaa. Työllisyystakuun näkökulmasta nuorisotakuuhankkeilla on pyritty edistämään nuorten työllistymistä, mutta haastavassa työllisyystilanteessa kaupunkien toimenpiteiden vaikutuksia on vaikea osoittaa. Suhdannetilannetta heijastavien työttömyystilastojen perusteella nuorisotakuu ei toteudu.

Peruskoulun päättävillä koulutustakuu toteutuu hyvin

Koulutustakuu toteutuu peruskoulun päättävillä nuorilla hyvin. Ammatillisen koulutuksen lisäpaikkojen saaminen on auttanut tavoitteen toteutumista. Nuorten koulutuksen haasteena ovat alle 30-vuotiaat nuoret, joilla ei ole toisen asteen tutkintoa.

Taulukko: Yhteishaussa ilman koulutuspaikkaa jääneet perusopetuksen päättäneet vuosina 2014 - 2015, osuus ikäluokasta

	2014	2015
Espoo	5,8 %	4,5 %
Helsinki	10,2 %	6,7 %
Kauniainen	0 %	0 %
Vantaa	5 %	5 %

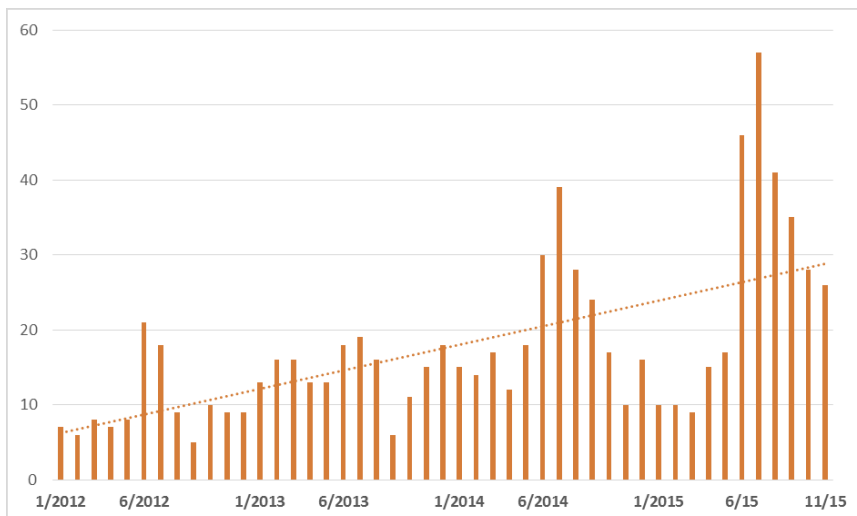

Kuva: Nuoret, joilla ei perusasteen jälkeistä tutkintoa vuonna 2013, osuus ikäluokasta

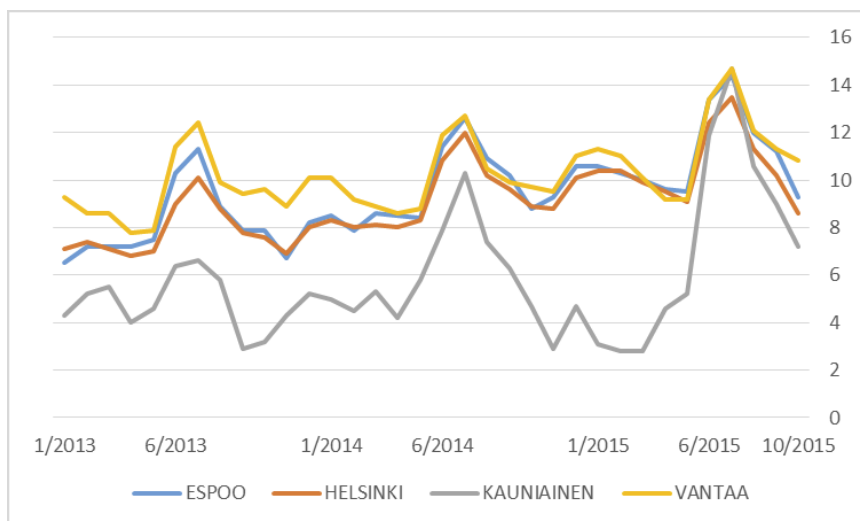
Työttömyystilastojen perusteella nuorisotakuu ei toteudu

Nuorisotakuun toteutumista kuvaava indikaattori, virta yli kolmen kuukauden työttömyyteen, on nuorisotakuun aikana kasvanut eli yhä useamman nuoren työttömyysjakso ylittää nuorisotakuun lupauksen.

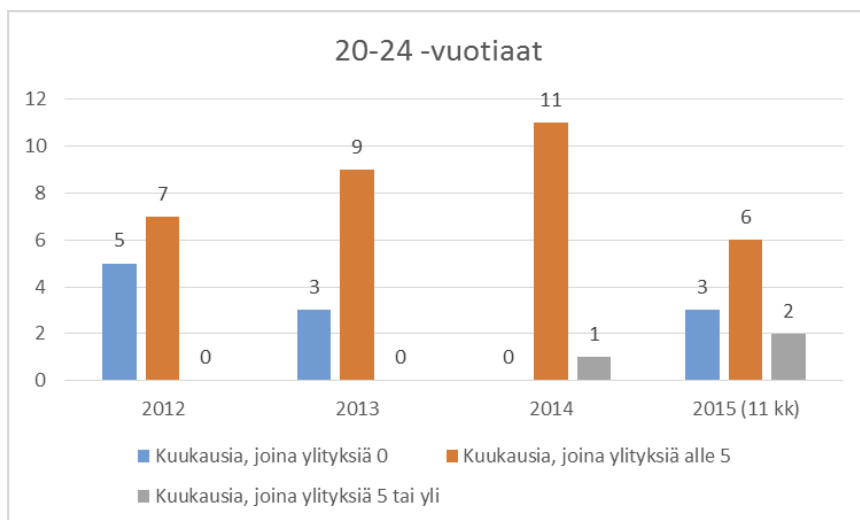
Kauniaisissa nuorisotakuu ei täysin toteudu. Koko nuorisotakuun aikana nuorisotyöttömyys on kasvanut Kauniaisissa. Viimeisimmät, loppuvuoden 2015 työttömyysluvut osoittavat, että Kauniaisissa nuorisotyöttömyyden kasvu oli loppuvuonna 2015 erityisen suurta.

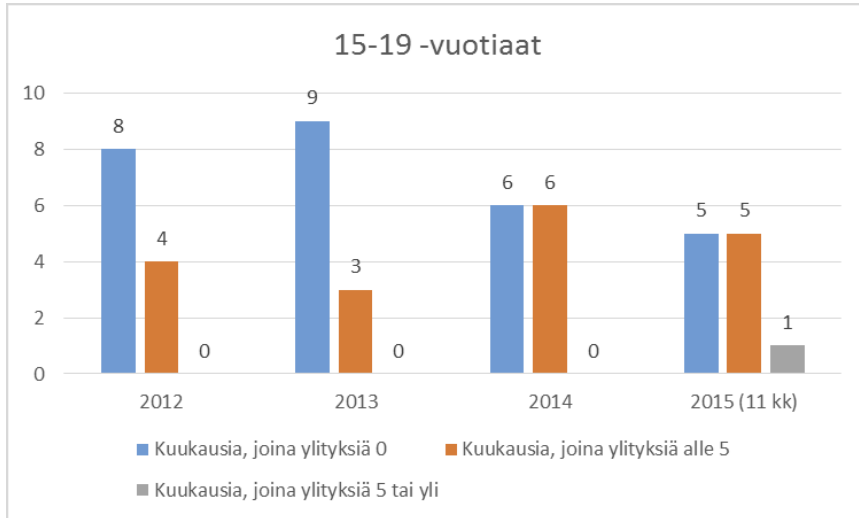
Kuva: Nuorten 15–24-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä Kauniaisissa 1/2012–11/2015

Kuva: Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus vastaavanikäisestä työvoimasta kaupungeittain tammikuu 2013-lokakuu 2015

Kuva: Kuukausien määrä sen mukaan jaoteltuna, ylittääkö kolme kuukautta aiemmin alkanut työttömyysjakso kolme kuukautta, Kauniaisten 20–24 -vuotiaat

Kuva: Kuukausien määrä sen mukaan jaoteltuna, ylittääkö kolme kuukautta aiemmin alkanut työttömyysjakso kolme kuukautta, Kauniaisten 15–19 -vuotiaat

Kaupunkien omat tavoitteet toteutuneet vaihtelevasti

Kaupunkien omien tavoitteiden toteutumisen arviointia hankaloittaa se, että vain Vantaa asetti selkeät mitattavat tavoitteet. Helsingissä strategiaohjelmassa mainitut toimenpiteet ovat toteutuneet hyvin. Espoossa ja Kauniaisissa tavoitteet ovat olleet sanallisia.

Taulukko: Nuorten määrä vuoden 2013 alussa

Väestömäärä ikäryhmittäin	15–19 v	20–24 v	25–29 v	15–24 v yhteensä	15–29 v yhteensä
Espoo	15 996	17 153	17 945	33 149	51 094
Helsinki	29 150	48 827	57 191	78 337	135 528
Kauniainen	737	515	297	1 252	1 549
Vantaa	12 355	13 319	14 577	25 674	40 251
Kaupungit yhteensä	58 238	79 814	90 010	138 412	228 422

Taulukko: Nuorisotakuu kaupungin strategiassa ja talousarvion tavoitteissa

Tavoite TA 2013	Tavoite TA 2014	Tavoite TA 2015
Kaupunki tukee nuorten hyvinvointia nuorisotakuussa asetettujen tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä eri hallintokuntien, nuorten, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen kanssa.	Nuorisotakuutyöryhmä kehittää menettelytavat, jotta nuorten palveluihin ohjautumista ja palvelusta toiseen siirtymistä tehostetaan.	Nuorisotakuun toimenpiteitä kehitetään edelleen moniammatillisessa verkostoissa. Hyväksytyt suunnitelmat päivitetään tarvittaessa.

Vaikuttavuuden mittaamisessa kehitettävää

Vaikuttavuuden mittaamista kaupungeissa on toteutettu toistaiseksi varsin vähän. Nuorisotakuuhankkeille on asetettu mitattavia tavoitteita Vantaalla, jossa seurattiin Petra-hankkeen ensimmäisen hankekauden tavoitteiden toteutumista. Viidestä tavoitteesta neljä toteutui. Espoolla on ollut käytettävissään tiedot nuorten sijoittumisesta Vamos Espoo -hankkeessa. Vastaavasti Vantaalla on seurattu nuorten sijoittumista ohjauspalveluista työhön, koulutukseen tai muihin palveluihin. Helsingissä vaikuttavuuden seuranta on kehittyneintä, koska työllisyydenhoidon toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan välittömien tulosten lisäksi yleensä puoli vuotta hankkeen päättymisen jälkeen. Kauniaisissa nuorisotakuuhankkeita ei ole erikseen nimetty, joten niistä ei ole seuranta.

Kaupunkien hankkeiden vaikuttavuutta ei ole mielekästä vertailla keskenään, koska erilaisilla hankkeilla voi olla erilaisia kohderyhmiä: niihin voi hakeutua tai ohjautua nuoria erilaisilla taustakoulutuksilla ja muilla taustatekijöillä. Kaupunkien omien nuorisotakuuhankkeiden vaikuttavuudesta on siten vaikea lausua muuta johtopäätöstä kuin että kaikki hankkeet ovat onnistuneet ohjaamaan nuoria työhön, koulutukseen ja muihin palveluihin.